

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i stop. peči-vrata
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglašni
nad 45 mm v širine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem q
naročniku popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neizbrana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 a. Celovški
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inštalac. Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Ljubljanska univerza
kralja Aleksandra I.

Nj. Vel. kralj Aleksander I. je blagovolil sprejeti protektorat nad proslavo desetletnice ljubljanske univerze in dovoliti, da se univerza po njem imenuje univerza Kralja Aleksandra I. — Alma mater Alexandrina.

To je na kratko sporočilo, ki ga je gosp. rektor univerze prof. dr. Milan Vidmar prinesel iz avdijske pri Nj. Vel. kralju dne 18. t. m. Ob tem sporočilu nam vstajajo spomini na dogodke pred desetimi leti.

V mesecu marcu 1919 so subkomisije, ki jih je vseučiliška komisija izbrala iz svoje srede, da bi izdelale učne načrte in predlagale prve profesorje za posamezne fakultete, izvršile poverjeno jim nalogo. Pokazalo se je bilo, da je načrt, ustanoviti na zagrebškem vseučilišču vzporedne slovenske stolice kot zametek bodoče slovenske univerze, iz raznih razlogov neizvedljiv. Zato je ostala le še ena pot do cilja: pripraviti vse potrebno, da se v jeseni 1919 ustanovi popolna univerza v Ljubljani, že v maju 1919 pa tehniška fakulteta. V začetku aprila 1919 je prišla iz Beograda slaba novica: prosvetno ministrstvo je nujno nasvetovalo, naj se vprašanje ljubljanske univerze odloži, dokler se na pariški konferenci ne sklene in ne podpiše definitivni mir. Zdelo se je, da bo zadeva odložena na nedoločen čas. Poverjenik za uk in božičnostje dr. Verstovšek, predsednik vseučiliške komisije dr. Majaron in člani komisije pa se niso dali preplašiti, ampak so svoje delo nadaljevali.

Sredi aprila je inženjersko društvo sklenilo resolucijo, naj se v danih razmerah ostvari vsaj provizorij: otvori naj se tehniški visokošolski tečaj; sicer pa naj se vse stori, da se vprašanje o vseučilišču s tehniško fakulteto čim prej definitivno reši. Priprave za tehniški visokošolski tečaj so se v vseučiliški komisiji in pri ljubljanski deželni vladi naglo izvršile in 19. maja 1919 se je tečaj otvoril. Predsednik vseučiliške komisije dr. Danilo Majaron je izpregovoril prvi pozdrav in poverjenik dr. Karel Verstovšek je z daljšim nagovorom tečaj otvoril. Poverjenik je poslal Nj. Vis. regentu to-le brzojanko v pozdrav:

»O priliki slovesne otvoritve tehniško-visokošolskih tečajev v Ljubljani si usojajo zbrani gostje, deželna vlada, docenti in akademiki Vašo Kraljevo Visokost kar najvda neje pozdraviti, izražajoč pri tem svojo največjo radost in zadovoljstvo nad srečnim pričetkom vseučiliških predavanj v Ljubljani, ter trdno upamo, da bo v najkrajšem času mogoče pod pokroviteljstvom Vaše Kraljeve Visokosti uresničiti naš ideal in otvoriti popolno Alma Mater v središču našega kulturnega življenja, v beli Ljubljani.«

Na ta pozdrav je 6. junija prispel naslednji odgovor:

»Zelo sem hvaležen pokrajinski vladi, docentom in akademikom za pozdrav z zbora o priliki otvoritve tehniške fakultete, a prepričan sem, da bo mlada popolna univerza v Ljubljani dostojno odgovarjala svoji prosvetni in veliki nacionalni nalogi, ter ji želim vsak uspeh. Aleksander.«

Dobrih šest tednov pozneje, 23. julija 1919, je prestolonaslednik-regent sankcioniral zakon, sprejet v začasnem narodnem predstavništvu dne 16. julija, s katerim se je ustanovila univerza v Ljubljani.

To je bilo pred desetimi leti. V teh letih je naša univerza zvesto vršila »svojo prosvetno in veliko nacionalno nalogo«. V desetih letih je opravičila nade, ki jih je naš kralj stavil na njo, ko še ni bila na svetu, ko se je v bolečinah žele porajala. Ponosni smo Slovenci na priznanje, ki ga je dobila naša univerza, ko je Nj. Vel. kralj prevzel protektorat nad proslavo njene desetletnice in dovolil, da bo naslednjemu naslednjemu imenovali. Ponosni smo, obenem pa tudi iskreno hvaležni za ta dokaz naklonjenosti. Naša želja: »Vivat, crescat, floreat Alma Mater Alexandrina!« izzveneva v pristrčno, vročo prošnjo: Bog živi Nj. Vel. našega kralja Aleksandra I.!

Zahvala Slovenije

Danes ob 4. popoldne je g. rektor sklical svečano cejo univerzitetnega sveta. Na tej seji je rektor dr. Milan Vidmar poročal o svoji avdienci pri Nj. Vel. kralju. Sporočil je svetu, da je Nj. Vel. kralj prevzel pokroviteljstvo nad proslavo desetletnice ljubljanske univerze in da je tudi ljubeznivo blagovolil dovoliti, da nosi ljubljanska univerza odsej njegovo ime in se torej imenuje: Univerza kralja Aleksandra I.

Univerzitetni svet je z navdušenjem sprejel sporočilo rektorja in poslal Nj. Vel. kralju to brzojanko:

Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru I.

Beograd.

Rektor univerze je sporočil danes na svečani seji univerzitetnemu svetu ljubljanske univerze, da je Vaše Veličanstvo blagovolilo dovoliti, da vzame ljubljanska univerza v svoj naslov Visoko ime Vašega Veličanstva.

Univerzitetni svet je Vašemu Veličanstvu zato Visoko priznanje in odlikovanje naše univerze udano zahvaljuje in se Vašemu Veličanstvu v globoki udanosti poklanja.

Univerzitetni svet univerze kralja Aleksandra I.

Zahvalna brzojanka Zveze industrijcev

Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru, Beograd.

Zradosnim ponosom smo sprejeli vest, da je Vaše Veličanstvo dovolilo ljubljanski univerzi nadeti si ime našega presvitlega kralja. Trdno smo prepričani, da bo univerza kralja Aleksandra I. zaslužno uživala trajno blagovolenost Vašega Veličanstva in tekmovanje z ostalimi najvišjimi prosvetnimi ustanovami v kraljevini odlično prispevala k ugledu našega naroda med drugimi naprednimi narodi. Njegov delovanje bo v korist tudi gospodarskemu napredku dežele. V tem smislu prošimo Vaše Veličanstvo, da blagovoli sprejeti izraz naše iskrene zahvale in globoke udanosti. Živela univerza kralja Aleksandra I.! Živel naš kralj!

Za Zvezo industrijcev:
Hribar, Šuklje.

Bolgarska vlada obžaluje

Izjave Burova v sobranju in Vakarlskega v Beogradu

Beograd, 25. apr. (Tel. »Slov.«) Ob 8. zvečer je zunanje ministrstvo izdalo ta-le komunikacije:

Poleg izjave, ki jo je v sobranju dal zunanji minister Burov, je bolgarski poslanik v Beogradu Vakarevski obiskal danes predsednika vlade, generala Petra Živkovića, zastopnika zunanjega ministra dr. Kumanudija in jima po nalogu svoje vlade podal izjavo, da bolgarska vlada obžaluje neugodne in nezaželjene dogodke, ki so se zgodili v Vidinu in v Sofiji za časa bivanja Pavliča in Perčeeva, da so jo ti dogodki iznenadili in da jih obsoja ter da bo v bodoče take dogodke preprečila, ako bi se skušali ponoviti.

Sofija, 25. aprila. (Tel. »Slov.«) V proračunski razpravi je imel zunanji minister Burov ekspezo o bolgarski zunanji politiki, katere smernice so ostale iste kakor prej. Burov mpa, da bo manjšinsko vprašanje rešeno ugodno. Važnost tega vprašanja naglašala bolgarska spomenica, ki je bila poslana odboru trojice v Društvu narodov. Bolgarski pretijo posebne nevarnosti, če bodo radi zatiranja manjšin prihajali še nadaljnji begunci. Bolgarska bo lojalno plačevala reparacije do skrajne meje možnosti. Ni ji mogoče zahtevati posojila, obenem pa odklanjati plačilo odškodnin. Odreči se obema posojiloma pa bi pomenilo, upropasti narod in s tem vse gospodarstvo.

Sufid v francoskih rokah

Dobra in dalekosežna pogodba vlade z francosko družbo -- Pogodba bo dvignila produkcijo, zaposlila naše ljudi in materielno v dobro države

Beograd, 25. aprila. (Tel. Slov.) Ministri za finance, za javna dela in za kmetijstvo so sklenili dne 14. t. m. v imenu kraljeve vlade pogodbo s francosko družbo za fosfat v Tunisu. Po tej pogodbi je nova francoska družba prevzela vse naprave, ki jih je dosedaj imela znana družba »Sufid« v Dalmaciji za izrabo vodnih sil v Dalmaciji. Nova družba za izrabljanje hidroelektričnih sil v Dalmaciji, ki se bo ustanovila, sprejema nase vse obveznosti »Sufida« nasproti naši državi in nasproti državljanom naše kraljevine. Dosedanji koncesionar se mora odreči vsem reklamacijam do naše države. V posebni izjavi, katero mora potrditi naša država, družba izjavlja, da nima nasproti naši državi nobenih zahtev.

Nova družba se more osnovati na podlagi odredb francoskih zakonov o delniških družbah. Družba more imeti sedež v Franciji. Za časa trajanja te pogodbe ohrani svoj francoski značaj. Družba ne sme v nobeni obliki koncesije prenesti na drugo. Družba mora biti ustanovljena s kapitalom 150 milj. franc. frankov, ki so razdeljeni na 200.000 običajnih delnic po 500 franc. frankov, ki se glasijo na prinositelja s pravico na 200.000 glasov, 50.000 pluralnih delnic po

500 franc. frankov, od katerih vsaka delnica daje pravico na tri glasove.

Člani te družbe morajo biti francoske ali jugoslovanske narodnosti. Koncesija, ki se s to pogodbo daje temu društvu, obstoja v tem, da bo družba v 50 letih, pričenši 1. julija 1929 imela izključno pravico izkoriščanja vodnih sil na celotnem toku rek Krke in Cetine. Kot plačilo za to sprejme družba obveznosti, da bo v treh letih dvignila produkcijo električne industrije od 110 milj. KW ur, kolikor znaša produkcija sedaj, na 500 milj. KW ur, v osmih letih pa na 900 milj. KW ur. Nadalje se družba obvezuje, da bo investirala v naši državi najmanj 450 milj. franc. frankov. Delavci morajo biti izključno jugoslovanske narodnosti. Samo direkcijski in višji tehnični uradniki in strokovnjaki-specialisti so lahko Francozi, toda po petih letih po začetem delu mora imeti vsako podjetje v okviru te družbe dve tretjini osebja, ki je jugoslovanske narodnosti.

Družba je obvezana, da uvaža svoje stroje in potrebni materijal, kakor tudi svoje proizvode, predvsem s pomočjo naših ladij. Društvo se obvezuje, da bo razširilo in moderniziralo

proizvajanje karbid-kalcija, ciamida, fosfata in amonijaka. Družba je dolžno 20% produkcije odstopiti državi, ako država to zahteva, in sicer po pogodbeno določeni ceni.

Družba je dolžna, da rezervira za samouprave 50 odstotkov celotne električne moči. Daljše določbe se tičejo osvoboditve družbe od davkov, carin in taks. Ako znašajo dividende n. pr. 8%, znaša davek 6.5%, ako znaša dividenda 8—18%, znaša davek 12.5%. Razen tega je določena minimalna vsota, ki jo mora družba zase in za vse svoje podružnice plačati v vsakem slučaju državi. Ta vsota se začne s 150.000 franc. franki v prvem letu, v drugem letu znaša 300 tisoč franc. frankov. Vsako leto raste tako, da znaša v 7 letu 1 milijon franc. frankov, v 30. letu 4.5 milijonov franc. frankov, tako da bi družba plačala v 50. letih 1915 milj. franc. frankov.

Država ima pravico, da v zadnjih treh letih, predno pogodba poteče, se odredi temu pavšalnemu plačevanju davka. V tem slučaju bo družba obvezana, da plača od tedaj dalje redni davek po zakonu o neposrednih davkih.

Rok te pogodbe je določen do 1979. S pogodbo si je vlada pridržala pravico, da odkupi vsa podjetja od družbe in njenih podružnic v tem času. Po tem času (1979), ako ne vstopi država v kako drugo pogodbeno razmerje s temi novimi koncesionarji, dobi država brezplačno vse naprave na vodi, zgradbe, stroje, instalacije, ki služijo proizvodnji in transformaciji sil in električne energije.

Zahteve slovenskih
agrarnih interesentov

Beograd, 25. apr. (Tel. »Slov.«) V Beogradu se mudijo zastopniki agrarnih interesentov iz Slovenije. Bili so pri ministru Frangešu, za jutri pa so se prijavili pri ministru dr. Korošcu. Oni zahtevajo, da se vsa zemlja, ki spada pod agrarno reformo, tudi dejansko izroči interesentom v popolno lastnino. Nadalje so vložili pritožbo proti odteganju te zemlje iz naslova supermaksimuma in deputata.

Minister Frangeš je bljubil, da bo z novim zakonom vse te krivice odpravil. Na vprašanje, kaj bo v bodočem zakonu veljalo glede odškodnine, je minister odgovoril, da bo zahteval večkratni čisti katastrski donos, in sicer v zmerni obliki. Glede načina odplačevanja ni prišlo do soglasja.

Belgrajske vesti

Beograd, 25. aprila.

Od novega občinskega odbora velike občine Litija je dobil prometni minister dr. A. Korošec ta-le brzojav: »Združena velika občina Litija je prevzela posle. Pri tej priliki Vas, gospod minister, zagotavljam o svojem popolnem zaupanju z željo, da bi se dolgo vrsto let delovali v dobrobit naše velike domovine. Le-binger.«

Ministrstvo za socialno politiko je odobrilo pogodbe okrožnih uradov v Ljubljani (za Maribor), Kragujevcu in Beogradu, da se zgradijo v teh mestih nove palače. SUZOR v Zagrebu zoper odobritev kreditov za gradnjo novih palač nima nobenega pomisleka.

Pogajanja za revizijo dolgoročnih pogodb so se danes vršila v gozdarsko-rudarskem ministrstvu. Tvrdka »Krivajac« v Bosni na revizijo ni hotela pristati, oziroma ni hotela sprejeti pogojev, kot jih je stavilo gozdarsko ministrstvo. Radi tega so se pogajanja prekinila. Na iste težave je naletela komisija, ki se pogaja s tvrdkami, tudi pri drugih tvrdkah, ki so bile dosedaj udeležene pri dolgoročnih pogodbah.

Zdravstveno stanje vojvode Stepanovića, ki se je snoči poslabšalo, se je danes v gotovi meri zboljšalo.

Konferenca ministrov dr. Kumanudije, dr. Šverljuge in dr. Mažuranića se je danes vršila.

Za zgradbo nove stavbe podružnice hipotekarne banke v Sarajevu je odobren kredit 4.500.839 Din.

Beograd ima po zadnjem ljudskem štetju 221.474 prebivalcev in sicer 123.751 moških in 97.723 žensk.

Seja finančno-gospodarskega odbora se je danes vršila. Da dnevnem redu je bilo nadaljevanje prejšnje seje.

Dopust za udeležbo romanja v Rim je dovolil predsednik vlade s posebno okrožnico državnim uradnikom. Prosvetni minister je na stališču, da morajo razen katehetov, učiteljev in profesorjev vložiti prošnjo za ta dopust.

Okrožnico o skrajnem varčevanju v državi upravi je izdalo ministrstvo za finance na podrejene organe.

Zmaga paciistov na Danskem

Kodanj, 25. apr. (Tel. »Slov.«) Danske volitve so prinesle popolno zmago strankam, ki so za razorožitev. V novem Volketingu bodo imeli socialni demokrati 61 mandatov (prej 58), demokrati 16 (16), konservativci 24 (30), zmerna konservativna kmetijska levica 43 (46), šlezviška stranka, to je nemška manjšina, 1 (1), desna državniška stranka 3 (1). Obe stranki, ki sta za razorožitev, imata v novi zbornici večino 77 glasov proti približno 70 glasovom. Predsednik Madsen Mygdal je danes demisioniral. Smatra se, da bo kralj Kristijan poveril s sestavo socialnodemokratske vlade Stauninga.

Nemiri na vseučiliščih

Sofija, 25. aprila. (Tel. »Slov.«) Včeraj zvečer je policija razpustila nedovoljeno zbiranje študentov na vseučilišču in aretirala 50 udeležencev, večinoma znane komuniste, ki bodo relegirani in internirani v domačih občinah.

Madrid, 25. aprila. (Tel. »Slov.«) V Valadoidu so študenti-medicinci razbili vso opravo fakultete. Rektor jih je po nalogu vlade črtal iz seznama študentov. V Valenciji so morali poklicati na pomoč orožništvo, da razženejo zbrane študente. Nadaljevanje dijaških nemirov je za madridsko vladu spričo bodoče otvoritve razstave v Barceloni in zasedanja Društva narodov zelo mučno.

Razorožitvena konferenca

Zeneva, 25. aprila. (Tel. »Slov.«) V razorožitveni komisiji je bil danes v smislu splošne tendence načrta o konvenciji odklonjen nemški predlog, da se mora v omejitve oboroževanja sprejeti tudi ves material v skladiščih in rezervni material. Nato je Francija izrekla željo, naj se ji dovoli, da se iz konvencije izvzamejo njene kolonijalne zračne bojne sile v severni Afriki, kakor se je to zgodilo pred dvema letoma. Proti temu je poseben nastopil italijanski delegat, general de Maren. Ameriški delegat Gibson je protestiral proti tej prikriti debati o Sredozemskem morju in izjavil, da ta razprava v komisiji itak ne more dovesti do ničesar in da je bolje, da se pridruži za konferenco. Navzlic temu pa ni več prišlo do glasovanja o francoskem predlogu, ki predvideva fakultativno razdelitev zračnih bojnih sil v domače in kolonijalne, temveč je bil samo odklonjen ruski predlog, ki je hotel delitev napraviti za obligatorično.

Novi kandidati

Dunaj, 25. aprila. (Tel. »Slov.«) Posvetovanja med strankami v parlamentu tudi danes dopoldne niso dovedle do razčiščenja položaja. Krščanski socialisti še vedno vzdržujejo kandidature dr. Mittelbergerja, Landbunda, kateremu »Reichspost«^c očitno očita kršitev koalicije, je izjavil, da je načelno pripravljen, vstopiti v meščansko vladu v smislu svojega programa. Čuje se, da je misel, sestaviti krščansko-socialno manjšinsko vladu, zadela na posvetovanjih v stranki na odpor. Opazil se je enourni razgovor dr. Mittelbergerja z voditelji socialnih demokratov. Sedaj se zopet imenujejo tudi Rintelen, Ramak in Buresch kot kandidati za zveznega kancelerja.

Nemško-turška razzodiščna pogodba

Berlin, 25. apr. (Tel. »Slov.«) Turški zunanji minister, ki je več dni bival v Berlinu, odpočuje danes domov. Razgovori, ki so se v času njegovega bivanja vršili v nemškem zunanjem uradu, so dovedli do sklepa nemško-turške razzodiščne in poravnalne pogodbe, katera bo v kratkem podpisana v Angori. Pogodba določa za juridične spore razzodišče, za politične spore pa poravnalno postopanje.

Zagrebske vesti

Zagreb, 25. aprila.

Zagrebske »Novosti«^c so bile zaplenjene, ker so prinesle dr. Drljevičev govor, ki ga je imel na včerajšnji razpravi zoper Suniča.

Zagrebska policija je napravila ponovno racijo po Zagrebu, zlasti po periferiji, in aretirala 60 oseb, med katerimi je mnogo sumljivih tipov, zlasti takšnih, ki nimajo prave legitimacije za bivanje v Zagrebu.

Za zgraditev skupne električne centrale, ki bi dajala povečano električno energijo Zagrebu in Karlovcu, se je pred kratkim sklenila pogodba med zagrebsko in karlovaško občino. S trasiranjem te proge se je danes pričelo. Stvar je urejena tako, da bo poletni, ko ima Karlovec več vodne energije, dajal električno energijo Zagrebu, pozimi bo pa dajal energijo Zagreb Karlovcu.

Šibenik, 25. apr. (Tel. »Slov.«) Ze včeraj so sem prispelo posamezne skupine nemških avtomobilistov. Danes pa so prispeli vsi ostali. Bili so svečano sprejeti od meščanstva in oblasti. Vse mesto je v državnih in hrvatskih zastavah.

Dunajska vremenska napoved: Severne Alpe: Izpremenljivo, brez posebnih padavin, zelo hladno. Južne Alpe: Nobenih posebnih izjem.

Nemški valutni manevar

Pariz, 25. aprila. (Tel. »Slov.«) Včeraj se je sestal v Parizu transferni odbor, kar je dalo angleškim listom povod za alarmantne vesti in za ostre napade proti dr. Schachtu. Govorilo se je n. pr., da bo odbor zahteval zvišanje diskonta nemške državne banke, da bi tako delovali proti zlatim in deviznim kupčijam. Bojijo se, da bi se Nemčija protivila, nakar bi utegnili nastati transferna kriza akutna. Neugodno stanje nemške državne banke, ki je od 1. februarja 1929 zgubila 1.5 milijarde zlate in ki mora kmalu priti do minimuma zlatega kritja, se smatra, da je povzročila izključno dr. Schachtova politika, ki meri na katastrofo in ki vedoma kompromitira nemško valuto in hoče s tem sabotirati Dawesov načrt, da dokaže tako plačilno nezmožnost Nemčije. Upniške države morajo takoj odrediti potrebne protiukrepe. Tudi umaknitev kratkoročnih inozemskih kreditov in bančni kredit, ki ga je zahtevala Nemčija, se komentira v skrbah ter se bojijo pobege kapitala pri Nemcih samih. Kakor ugotavlja Wolffov biro, se je danes izvršena namera nemške državne banke, zvišati svoj diskont, že prej sporočila vodilnim emisijskim bankam in torej tudi transfernemu odboru. Nemška državna banka najbrže radi tega ni takoj sledila zadnjemu ameriškiemu zvišanju diskonta, ker ni hotela dati pri odločilnih reparacijskih pogajanjih nobenega povoda za razpravo o njeni diskontni politiki in je morda tudi pričakovala od ugodnega poteka pogajanj, da bo napetost na denarnem trgu popustila.

Berlin, 25. apr. (Tel. »Slov.«) Nemška državna banka je danes sklenila, da zviša diskontno mero za 1% na 7½%, v lombardnem poslovanju pa za 1% na 8½%.

Pariz, 25. apr. (Tel. »Slov.«) L'Oeuvre poroča, da je dr. Schacht včeraj v resnici izstopil iz odbora za sestavo skupnega poročila in da je sklenil, da bo sestavil lastno manjšinsko poročilo v reparacijskem vprašanju.

London, 25. apr. (Tel. »Slov.«) Senzacionalna vest »Morgenpost«^c trdi, da bo neuspeh pariških reparacijskih pogajanj imel to posledico, da ne bo prišlo do nobene modifikacije v zasedbi Porenja. Kellog je včeraj pred sejo ministrskega sveta imel dolg razgovor z Baldwinom o razorožitvenem vprašanju ter je izjavil, da bo Amerika mogla pomagati pri reševanju reparacijskega vprašanja in vprašanja dolgov šele potem, ko bo ameriška javnost zagotovljena, da finančna naklonjenost Amerike pospešuje razoroževanje in mirovno miselnost Evrope in da ne bo morda samo ojačila denarnih sredstev militaristov in oboroževalnih tehnikov. Okolnost, da je Anglija v načelu sprejela novo ameriško formulo o razorožitvi na morju, je brez dvoma korak v smeri, ki jo želi Kellog. Dalje je Kellog izjavil, da Francija ravno tako, kakor Anglija v vprašanju pomorske razorožitve, lahko napravi enak korak z izpraznitvijo Porenja. Zdi se pa, da zavezniki ne bodo pokazali nobene naklonjenosti, dokler Amerika s svoje strani v vprašanju reparacij in dolgov ne določi natančno meje svoje naklonjenosti.

Proti intrigam

Izjava

Vedel sem, da bom s svojim nastopom v obč. svetu zadel gotove gospode v živo, nisem si pa mislil, da bodo dočelniki izgubili vsako samoočudenje in si skušali rešiti svoj prestiž z nizkotnimi in lažnivimi intrigami.

S tem bi pravzaprav lahko že končal, zlasti še, ker se mi gabi odgovarjati na intrige in bi mi moglo zadoščati, da so ljudje, ki so za presojo takih zadev merodajni, itak izčrpno o vsem tem informirani.

Da pa bo tudi široka javnost prav informirana, pa to-le: Res je, da sem z g. dr. Pucom, ko sem bil imenovan za podžupana, razpravljaj o mestnih zadevah v cilju očjega sodelovanja. Pri tem sem bil v stalnem stiku z odločilnimi osebami, ki spadajo gotovo med intimne prijatelje g. dr. Korošca, tako da njemu vsa ta zadeva od vsega početka gotovo ni mogla ostati tajna.

O tem, kar smo se mi med seboj pogovarjali, sem povedal g. dr. Puco mogoče polovico — več ne — in za kaj nam je pri tem šlo, tega g. dr. Puco nisem nikdar povedal, pač pa osebno — g. dr. Korošcu.

Kar gre preko tega, je zlagano.

Ljubljana, dne 25. aprila 1929,

Dušan Sernee s. r.

Proračunska razprava, še bolj pa način, kako je bil proračun sprejet, so med ljubljanskimi meščani vzbudili živahno pozornost. Ta pozornost ljubljanskih davkoplačevalcev je tem bolj razumljiva, ker je na eni strani

stvarna kritika z nepobitnimi dokazi odkrila vse pomanjkljivosti gospodarstva na magistratu, na drugi strani dokazala, da bi vse nove davštine in primanjkljaji odpadli, če bi se racionalno gospodarilo.

Podrobnosti o takem gospodarstvu so navajali občinski svetniki v svojih govorih. Ker niso hoteli za tako gospodarstvo nositi odgovornosti, je ena tretjina članov zapustila sejo in ni sodelovala pri glasovanju. Ker je po zakonu predpisano, da mora pri glasovanju o proračunu biti navzočih najmanj dve tretjini članov občinskega sveta, bi bilo sprejetje tega povišanega proračuna nemogoče, če bi na sejo ne pripeljali bolnega obč. svet. Jarca.

Mi se v oceno tega v zgodovini ljubljanskega mesta edinsvenega slučaja nismo in se ne bomo spuščali.

Smatramo pa za potrebno, da opozorimo ljubljanske meščane na dejstvo, da so na delu intriganti, ki trosijo najrazličnejše vesti po ljubljanskih gostilnah in družbah. Nastopu tretjine občinskih svetovalecev podtikaže razne deloma sebične, deloma politične namene. Vse to pa samo radi tega, da bi ljubljanskim davkoplačevalcem natrosili prahu v oči, da bi ne videli edino resničnega dejstva: da so občinski svetovaleci, ki se niso udeležili glasovanja, imeli pred očmi edino prave interese ljubljanskih davkoplačevalcev.

Prečitajte stvarne govore in si boste povsem na jasnem! Da je vsakemu vidno, da so samo gospodarski razlogi bili motiv, priobčujemo v izvečkih post festum še naslednja dva govora:

Govor dr. Jeriča

Pasiva mestnega zaklada narasla v enem letu za skoraj 3 in pol milijone

Predložili so nam inventurni seznam ljubljanskega mestnega zaklada z dne 31. 12. 1928. Iz tega seznama razvidite, da so znašala pasiva oziroma, da so pasiva prekašala aktiva dne 31. 12. 1927 za 4.292.883 Din, dne 31. 12. 1928 pa za 7.745.242 Din, da smo v pasivah tekom enega leta napredovali za Din 3.452.359.

Oglejmo si nadalje tudi še gospodarstvo pri mestnih poslopih. Anuitete in vzdrževalni stroški pri starih hišah, zgrajenih pred obligacijskim posojilom znašajo 1.160.360 Din, za hiše, zgrajene z obligacijskim posojilom pa znašajo 2.470.200 Din, skupaj tedaj 3.630.560 Din. Če od tega zneska odbijemo donos obligacijskega fonda v znesku 1.827.000 Din, vidimo, da znaša nekrita izguba pri mestnih poslopih na leto 1.803.560 Din. O kakšni rentabilnosti mestnih poslopij niti govora ne more biti in mi moramo letno od občinskih davkov doplačevati za obresti in anuitete mestnih poslopij — vsaj za leto 1929 je tako proračunano — 3.899.350 Din, da zamorejo nekateri udobno in poceni, nekateri celo zastoj ali celo z dobičkom, stanovati v mestnih hišah.

Oglejmo si še

davčno moč Ljubljane.

Gospoda moja, razveseljiv pa tudi ni pogled na našo davčno moč. Omenil sem že, kako pada blagostanje, vsled česar tudi na vseh koncih in krajih pojema konzum. Zato se tudi ne moremo bahati s svojo davčno močjo.

Dohodki mestnih podjetij in občinskih davščem že lani niso dosegli proračunane višine, ker je bil uspeh za 2.283.657 Din manjši od proračuna. Zato je tembolj neumljivo, da je letošnji proračun preliminaral te dohodke za celih

5.382.000 višje kakor lani. Doklade na državne davke je pa letošnji proračun več kot podvojil, če vpoštevamo lanski uspeh, ki je znašal Din 3.875.000 in jih letošnji proračun preliminaral na 8.000.000 Din, tedaj več za 4.126.000. Imamo pred seboj torej iktiven proračun.

Nanovo se hoče vpeljati stanovanjski davki, ki naj ga plačajo oni, ki bi hoteli preurediti stanovanjske prostore v poslovni lokal. Obdajujemo tedaj nove davčne subjekte takoj že pri rojstvu. Tudi uvoznino nameravajo povišati, da bo še bolj trpela naša produkcija.

Zasebniki bolje gospodarijo

Tudi pri več mestnih podjetjih slika ni razveseljiva, akoravno imamo tudi nekaj dobrih podjetij. Tako je bila mestna pripraga ustanovljena s tem namenom, da zniža cene voženj, katere so občini diktirali privatni podjetniki. Toda kakšen je uspeh! Konstatirati moramo, da znaša pri proračunani ceni Din 135 za tovrno vožnjo zguba mestne priprave v letu 1928 Din okroglo 23.000, za leto 1929 pa je proračunana na Din 14.000. Poleg tega stanejo občino vožnjo mnogo višje, kakor pa jih računajo danes privatniki.

O mestni zastavljalnici.

ki naj bi bila predvsem socialen zavod ter krila kreditno potrebo največjih revežev, zahteva za kritje 17 odstotne obresti. Kljub temu znaša njena izguba v letu 1928 Din 5479, za leto 1929 pa je proračunana na Din 19.246. Gospoda moja! Mestna občina pač ne bi smela trpeti, da njen karitativni zavod posoja največjim revežem po 17 odstotkov. Tembolj pa moramo obsojati to stanje, ker bi mestna občina lahko vsak čas krila neznatno kreditno potrebo na drobnihih lombardnih posojilih, ki znaša okoli Din 700.000, iz svoje lastne denarne organizacije.

Mestni pogrebni zavod

vzdržuje pri inkasu okoli Din 800.000 pet upravnih uradnikov, pokoplje pa dnevno povprečno nekaj več kot enega mrlja in pol. Seveda ima poleg tega tudi še cel štab tehničnih nameščenecv. Pri teh razmerah pogrebni zavod seveda ne more dosežati niti svojega socialnega namena, kaj šele, da bi občini donasal dohodek.

Nato se bavi govornik s položajem pri

električni železnici.

Ker pa so to vprašanje obravnavali že drugi govorniki, bavi se govornik predvsem s pravnim položajem pri tej družbi ter poudarja, da je ta polnoma nejasen. Še danes ima družba svoj sedež v Zagrebu, vsled česar po določilih akcijskega regulativa ne more imeti občnega zbora v Ljubljani, kar ima za posledico, da to podjetje sploh nima legitimnega upravnega sveta. Poleg tega obstoji med mestno občino in tvrdko Siemens-Schuckert, ki ima eno tretjino delnic, sindikatna pogodba, ki je za mestno občino tudi danes še po reviziji zelo neugodna. Kljub temu nejasnemu pravnemu položaju, katerega je govornik natančno popisal v svoji interpelaciji na g. župana dne 18. 9. 1928, na katero pa do danes ni še bil podan odgovor, se je lansko leto silno mudilo za denar, ki naj bi se porabil za razširjenje električne železnice. Pozornost vzbuja, da so se prodajale obligacije in skrbelo za denar za razširjenje tramvaja, akoravno še danes ni določena trasa, še danes ni podeljena koncesija in še danes ni znano, kako se bo izvedel prehod čez železniško progo.

Vse obljube ostale neizpolnjene

Kar pa je najbolj žalostno, je to, da so se merodajni krogi ponovno opozarjali na vse zgoraj označene okoliščine že lansko leto ob reviziji sindikatne pogodbe, pozneje z že omenjeno interpelacijo z dne 18. 9. 1928, po poročilu paritetne komisije in končno v finančnem odseku pri sklepanju o predloženem proračunu. Finančni odsek je tudi sklenil, naj se vrši anketa. Načelnik finančnega odseka pa potem ankete ni sklical.

Neizpolnjena pa ni ostala samo obljuba ankete glede sanacije električne železnice, temveč se je to redno dogajalo v preteklem proračunskem letu ves čas, kar posluje leta 1927, voljeni občinski svet, katerega nadaljevanje je današnja uprava. Tako je revizijska komisija z znatnim trudom in veliko poartovalnostjo pregledala mestno gospodarstvo ter zbralo dragoceno gradivo, na podlagi katerega bi se lahko pričelo z reformami, vendar je vse to gradivo kljub nasprotnim zahtevam obležalo v zaprašenih arhivih. Istotako se tudi ni izvedla zahtevana pragmatika za mestne uradnike, pa tudi ne delovni red za mestno delavstvo, kajti hočemo, da je mestna občina v vsakem oziru, v socialnem in gospodarskem, vzgleden delodajalec, ki skrbi za svoje nameščenke bolj, kakor pa smo navajeni videti pri privatnih delodajalcih. Dosegla se tudi ni ureditev stanariv v mestnih hišah, kljub zadevnemu sklepu finančnega odseka. Ničesar pa se v preteklem letu ni moglo doseči in je uprava še danes takšna, kakoršna je bila in se pogostokrat ne vpoštevajo predpisi občinskega reda in opravilnega reda. Z ozirom na vse to stavi govornik nujni predlog, naj se vpelje kontrola finančnega gospodarstva, ki se glasi:

»Občinski svet ljubljanski nujno skleni:

G. veliki župan ljubljanski se naproša, da na podlagi čl. 29. pravilnika o poslovnem redu in organizaciji oblastnih kontrol z dne 7. 11. 1927 Ur. l. št. 486 blagovoli izposlovati pri glavni kontroli, da se pri občinski kontroli v Ljubljani določi računski preglednik za trajno pregledovanje računov mestne občine ljubljanske.

Govor dr. Ravniharja

Danes predloženi proračun dokazuje, da je po svoji zunanji obliki, kako umestno je bilo, da nismo bili pred mesecem dni kar preko noči, kakor se nam je insinuiralo, izbičali takrat predložene proračuna. Danes predloženi proračun kaže povsem druge številke kakor prvi, znak, kako potreben je bil le ta študija in revizije. Pa bilo je še premalo študija, kajti iz fin. odseka so nam prihajali glasovi, da je večina odklanjala še tako umestne predloge, mereče na zvišanje dohodkov in na znižanje izdatkov. Tolažijo nas z izsledki reorganizacijskega odseka, po njem bodo prišle čudodelne reforme. Mislim, da je to menica na zelo dolg upogled. Ko je prof. Rožič staval svoj predlog na osnovanje reorg. odseka, gotovo ni mislil, da bo njegova misel služila za dobrodošel izgovor za nolli me tangere predloženega proračuna.

Vsak proračun je kolikor toliko aproksimativen, toda ta približnost ne sme iti tako daleč, da postanejo številke fiktivne. Obče veljavno načelo ob sestavljanju proračuna je, da je dohodek taksirati čim bolj pesimistično. Proti temu temeljnemu načelu greši predloženi proračun, ki mu sicer v tehnični sestavi ni oporekati. In neko lahkomiselnost bi mu očital, ko uvaža nove davštine: stanovanjski davek, davek na zavarovalne premije, na nezadane parcele, postavlja kot dohodek že tudi neke številke, nimamo pa še niti kakega pravnika glede teh davštin.

Zemljiška posest mestne občine je pasivna za nad milijon dinarjev. Res je, da gre precejšnji del te pasivnosti na račun stanovanjske akcije. Toda dejstvo je, da ima mestna občina posestva, ki ji niso neobhodno potrebna in niso donosna. Kažem na primer na grad Tivoli, ki izkazuje za vzdrževanje potrebščin 76.000 Din, dohodka na najemnih ima pa samo 38.000 Din. V njegovi sosesčini je hotel Tivoli, ki daje dohodkov samo 45.000 Din, potrebuje pa za svoje vzdrževanje 50.000 Din. Imamo še več takih objektov. Ako nimamo volje ali pa sposobnosti zvišati donosnost teh objektov, ne kaže drugega, kakor da jih odbijemo in odprodamo po čim ugodnejši ceni, eventualno dražbenim potom.

Zenska realna gimnazija je kapitel z.ase. Je to relikvija iz predvojnih časov. Takrat nam je bil potreben zavod, kjer se v nacionalnem duhu vzgaja naša ženska mladina. Danes je vsa naša vzgoja nacionalna in ženski mladini je dana široka prilika, da poseđa obstoječe državne srednješolske zavode, česar se tudi v vedno obilnejši meri poslužuje. Mestna ženska realna gimnazija je postala obsoletna.

Mesta se ne razpisujejo več.

Govornik na to obširno razpravlja o personalni politiki mestnega magistrata. Govornik je mnenja, da ni nobena nesreča, ako država ali občina zaposluje prekoštevilo nameščenost. Gre glavno za to, da ga zaposluje racionalno, tako, da je vsak nameščenec na svojem mestu, za katero ima kvalifikacijo. Treba je, da so vsa mesta sistemizirana in da se izpraznjena mesta razpisujejo, kar se v naši občini sploh več ne dogaja. Ključ se po novi službeni pragmatiki, toda že obstoječa pragmatika bi zadoščala, da ne delamo napak in nepravilno. Nepravilnost pa je, ako nekvalificirane osebe zaseda mesta, ki so po služb. pragmatiki pridržana kvalificiranim silam. Posledice so nedogledne, ker en tak slučaj jih potegne deset drugih za seboj. Potem pa se »krivice« popravljajo na ta način, da vseh onih deset pride tudi na mesta, ki jim ne pritičejo. Treba je napraviti odločno cenzuro, do tu in ne dalje.

Bojim se, da se ta obč. svet ne bo lotil vseh teh problemov. Še pregledno tiči v strankarstvu. Stranke so sicer odpravljene, toda samo de iure. Faktično še obstoje. Te stranke imajo v obč. svetu svoje klube in ti klubi odločajo. Ako bi bili ti klubi sestavljeni po interesnih skupinah, po gospodarskih in socialnih vidikih, bila bi grupacija v tem obč. svetu povsem druga, kakor pa v resnici je. Tako pa odločajo ozir na vse strani, samo ne ozir na koristi mestne občine, na eno oko se vedno škili na bodočega volilca. Red pri občini bo napravila samo energična roka, smotreno vodeč posle brez ozira na levo in desno. Interes občine ji bodi najvišji zakon.

★

Naproseni objavljamo:

Gospod urednik,

po poročilu, katero je dne 24. t. m. priobčilo »Jutro« o seji občinskega sveta ljubljanskega z dne 23. t. m., dejal je, ko je apostrofiral mene, gospod župan dr. Dinko Puc v svojem — kakor pravi »Jutro« — »energičnem nastopu proti demagogični kritiki« med drugim tudi: »Predvojni ljubljanski župan je bil velik gospod.«

Ker je postopanje gospoda župana in onega dela občinskega sveta, ki mu pri sedanjem mestnem gospodarstvu sledi po drni in strni, takšno, da mi onemogoča dati mu odgovor v seji občinskega sveta, dovolite mi, gospod urednik, da storim to v Vašem cenjenem listu.

Predvojni ljubljanski župan ni bil velik gospod v tem smislu, kakor bi ga rad naslikal in morebiti preziru širokih plasti mestnega prebivalstva izpostavil »povojni ljubljanski župan« gospod dr. Dinko Puc; pač pa je ušival sloves dobrega, skrbnega in pridnega gospodarja. Predvojni ljubljanski župan je bil namreč vedno prvi pri delu in odhajal zadnji od dela. On je pazil, da so ga v marljivosti in trudoljubivosti posnemali vsi člani družine ter tako pomagali množiti njeno premoženje. On je ustvarjal nova donosna podjetja, ki so bila podlaga za družinsko blagostanje, in je ustanavljal zavode za lajšanje socialne bede, ne da bi bil pri tem prenapenjal plačevalne zmognosti občine. On je končno skrbel, da je v vsej tej občinski družini vladala zadovoljnost, kakeršna je doma v domovih, katerih zadruge se zavedajo, da so pod spretnim in pravičnim vodstvom večjega gospodarja. Kadar je bilo predvojnemu ljubljanskemu županu treba tudi na zunaj pokazati, da res kaj velja, storil je pa to tako, da skupnosti ni bolelo. Vzel je sredstva zato čisto enostavno iz lastnega žepa.

Sliko »povojnega ljubljanskega« naj si, gospod urednik, napravijo Vaši spoštovani čitatelji sami. Izgledov imajo dovolj. Ne bo jim težko.

Sprejmite, gospod urednik, zagotovilo mojega odličnega spoštovanja.

V Ljubljani, dne 25. aprila 1929.

Ivan Hribar.

Kaj je novega

Pomen in poslovanje borz dela

Ljubljana, 24. aprila.

Stopil sem v pisarno šefa ljubljanske borze dela in našel za mizo, kjer je še pred tedni sedel in delal pokojni Stefan Lehpaier, njegovega namestnika g. Franceta Žužka.

»Motim?«

»Kakor se vzame. — Kaj vas je napolnilo k meni?«

»Ste čitali v nedeljskem »Jutru« kritiko o organizaciji posredovanja dela in kaj pravite k temu?«

»Čital sem. Člankar hoče analizirati decembersko stanje borz dela v lanskem letu. Vmes pa iz zraka udari po sedanjih organizaciji delavskega posredovanja vobče. »Jutro« poročevalec je v svoji kritiki marsikaj prezrl:

Borze dela so bile ustanovljene leta 1922., ko je izšel zakon o zaščiti delavcev. V silnih političnih bojih zadnjih šest let pa so borze dela vedno bolj propadale, ministrstvo za socialno politiko jih je premalo dotiralo, ukinjalo, in leta 1927. je z novim finančnim zakonom padla zadnja državna borza dela v Ljubljani. Tedanji minister za socialno politiko, dr. Gosar, pa ni prezrl važnosti in pomena teh ustanov in je podal iniciativo za ustanovitev javnih borz dela, ki imajo v sebi vse ključ za razvoj v mogočne ustanove delavskega posredovanja, če bodo njih razvoj uvideno podpirale država, oblast, občine, delavske in trgovsko-obrtne ter industrijske zbornice. S posebnim amandementom v finančnem zakonu za l. 1927-28, ki je bil namreč dr. Gosar zagotovil pooblastilo, da z zakonito naredbo (pravilnikom) uredi vprašanje posredovanja dela. Ta naredba, znana pod imenom »Pravilnik o organizaciji posredovanja dela in o zidanju cenjenih delavskih stanovanj« je stopila v veljavo že 26. novembra l. 1927. Javne borze dela pa so se konstituirale šele 15. februarja 1928. Pravilnik o dovoljevanju polovične vožnje je izšel šele junija 1928. Izvršilni pravilnik k naredbi od 26. novembra 1927 šele 10. avgusta 1928. Prvi proračun (za čas od 1. julija 1928 do 31. dec. 1928) je bil borzam dela dovoljen torej pred 10 meseci »Jutrovi« očitki so spričo tega docela neumestni.

Glasom omenjene naredbe se vzdržuje borza dela iz prispevkov, nabranih po organih bolniškega zavarovanja za borze dela. 55 odstotkov teh prispevkov pripade fondu za zidavo, 45 odstotkov za vzdrževanje borz in direktno podpiranje brezposelnih, Slovenija zbore, recimo, letno 2 milijona dinarjev za borzo dela. Od tega gre v fond za zidavo 1.100.000 Din, 900.000 Din pa ostane za vzdrževanje borz dela in za brezposelne podpore. Ako bi osebna režija stala letno 450 tisoč Din, bi bilo to 22 in pol odstotkov.

»Jutro« pozablja, da so borze dela v prvi vrsti za posredovanje dela in za iskanje delovnega trga, nato šele za podpiranje brezposelnih, naj je to tudi skoro nemogoče, dokler se ne izvede državno zavarovanje za slučaj brezposelnosti. V posredovanju dela vrše borze ogromno nalogo, zlasti v Sloveniji. Samo iz Prekmurja je poslala lani borza dela v Nemčijo 600 delavcev. Prinesli so domov po 5000 Din in več. Če vzamemo, da je povprečno vsak delavec prinesel 3.500 Din, bi vseh 600 prineslo 2 milijona 100 tisoč Din. Kdo je po vojni dal Prekmurcem toliko denarja? Letos jih pojde v Nemčijo 2000. S Francijo se delajo pogodbe. Ne gre presojati poslovanja borz dela po tem, koliko so izplačale brezposelnih podpor marveč koliko so ljudem preskrbele zasluzka.

Še nekoliko številke. Lani je iskalo dela pri borzah dela v Sloveniji 27.778 brezposelnih. Ponujenih mest za delo je bilo 14.104. V času mrtve sezone (december—marec) je bilo v Sloveniji 13.674 brezposelnih. Posredovanj je bilo izvršenih 9704, brez uspeha torej 4.400. Ako bi bilo pomagano izmed 9704 samo s 100 Din podpore, bi to znašalo 970.400 Din. Smemo pa računati najmanj trikratno vsoto, kar da 2.911.200 Din. Podpor je bilo izplačanih 2224 v skupnem znesku 308.335 50 Din. Polovičnih voženj dovoljenih 10.716 za 629.936 89 Din. Ako vpoštevamo prihranke prekmurskih poljedelskih delavcev ter prištejemo še najmanjšo vrednost posredovanega dela, podpore in polovične vožnje, so slovenske borze dela v preteklem letu nudile delavstvu za 5.947.972 39 Din vrednosti. Tu pa še niso vštet tisti delavci, ki smo jih poslali zunanjim delodajalcem, ki borze niso obvestili, ali so delavce sprejeli ali ne. Borza dela stoji še pred velikimi in težkimi problemi, ki niso morda nič manj pereči, kot oni neugodnega in bolniškega zavarovanja. Toda mnenje o teh spada na drugo mesto.

Björson Björnstjerne:

Oče in sin

Thord Overaas je bil najbogatejši in najuglednejši mož v vasi. Nekega dne je stal pokonci prav resen v župnišču.

»Sin se mi je rodil,« je pripovedoval, »in bi ga dal rad krstiti.«

»Kako pa mu bo ime?«

»France kakor mojemu očetu.«

»A kdo bo za botra?«

Povedal je ime nekega odličnejšega gospodarja.

»Zeliš še kaj?« ga vpraša župnik in ga pogleda.

»Rad bi, da ga ne krstite z drugimi, ampak samega posebe.«

»S tem hočeš reči, da ne bi bil krščen v nedeljo kakor drugi, temveč kateri drugi dan?«

»Da, v soboto popoldne.«

»Imaš še kako željo?« vpraša župnik.

»Nimam,« odgovori kmetič in obračajoč kapo v rokah se pripravlja za odhod.

Na to vstane župnik.

»Morda imaš pa vendar še kakšno,« reče župnik, stopi h Thordu, ga prime krepko za roke in mu pogleda pogumno naravnost v oči: »Bog daj, da bi ti to dete prineslo v hišo srečo in blagoslov!«

Preteklo je šestnajst let od tega dne, ko je Thord zopet stal v župnikovi sobi.

»Kako čvrst se mi zdiš!« ga nagovori župnik, ki v tem dolgem času ni opazil na njem nobene spremembe.

»Posebnih skrbi nimam,« odvrne Thord.

Koledar

Petek, 26. aprila. Mati božjega dobrega sveta, Klet in Marcellin. — Jutri: Zita.

Ljudstvo za šolo!

Šmihel pri Žužemberku, 22. apr.

Tudi tukaj izpregledujejo. L. 1885 so sezidali šmihelski farani na lastne stroške enorazredno ljudsko šolo, ki je tačasnim potrebam popolnoma zadostovala. Toda že pred 25 leti se je čutila potreba za razširjenje šole v dvorazrednico. Do tega je prišlo l. 1920. Poučevala sta se dva razreda v eni učni sobi, menjaje se med seboj.

Zelja vseh resnično napredno mislečih pa je bila, da se šola preuredi tako, da dobi vsak razred svojo učilnico.

Kar je bila do sedaj le dobra misel, se bo z dvigom tuk. šol. posloplja uresničila. Oddana so zidarska in mizarska dela. Dne 28. aprila 1929 se oddajo na javni licitaciji še tesarska in krovska dela, katerih načrti so na ogled pri tuk. šol. upraviteljstvu in pri g. Antonu Medvedu, obl. konc. zidarskemu mojstru v Novem mestu.

Z razširitvijo šole bodo učni uspehi boljši. Šmihelski fantje in dekleta, kateri si morajo iti po svetu kruha iskati, ne bodo mogli reči, da jim je njihova dvorazrednica podala premalo duševnih hran, oni pa, ki ostanejo doma, bodo pomagali vsestransko, da se dvorazrednica pretvori prav kmalu v trirazrednico, kajti čim več kdo zna, več velja.

Peš iz Argentine v New York

Usoda našega rojaka v Ameriki.

Mirko Vehovec, doma iz Žužemberka, se je pred leti napolil v Ameriko za kruhom. Po zgledu tako zvanih svetovnih potnikov, se je pred pol-drugim letom odločil, da prepotuje peš razdaljo med Buenos Airesom v Argentini in New Yorkom. Potoval je skozi divje in nevarne predele južne in osrednje Amerike ter prispel naposled do meje Združenih držav. Tu pa so ga ustavili, ker nobena država nima tako strogih naseljenjskih postav kot Amerika. Naposled so mu dovolili prekoračenje meje pod pogojem, da položi jamčevino v znesku 50 dolarjev. Ker Vehovec ni razpolagal s toliko vsoto, je moral ostati v Nuevo Laredo v Meksiki, kjer čaka že nad dva meseca brez dela in sredstev. Obrnil se je na različne strani za podporo, med drugim tudi na uredništvo »Glasa naroda«, odkoder mu je bila sicer obljubljena pomoč, toda prejel ni ničesar. Drugi narodi v takem slučaju pomagajo svojim rojakom, Vehovec pa je ostal brez vsega sredi neznane tujine. Nesrečni Vehovec se je nato zatekel pismeno na svojega rojaka, duhovnika Albina Gnidovca v Clevelandu, naj mu pomaga. Gosp. Gnidovec je nato objavil v »Ameriški domovini« obupno pismo Vehovečevu in poziv vsem ameriškim Slovincem, naj priskočijo na pomoč rojaku, ki je v veliki stiski. Za zgled je poslal g. Gnidovec Vehovcu nemudoma 25 dolarjev in izjavlja, da je pripravljen žrtvovati še nadaljnjih 50 dolarjev kot prispevek k zahtevani kavciji, ki znaša 500 dolarjev. Upati je, da se bo našlo še devet velikodušnih posnemalcev g. Gnidovca, ki bodo omogočili Vehovcu prestop ameriških držav.

V pismu, ki ga je Vehovec naslovil na gosp. Gnidovca, so pretresljivo opisani letošnji velikončni dnevi, ki jih je siromak preživel na svojem potovanju. »Včeraj,« pravi, »na veliki petek so bile povsod zabave, godbe, plesi itd. V zapuščenih cerkvi je bilo prazno, le par starih žensk z otroci sem opazil po kotlikih. Zvečer je prišel neki preprosti mladenič, okoli katerega so se zbrale ženske in so začele moliti križev pot. Vsek si je prihranil za veliko noč kak boljši prigrizek, ki ga bo brezskrbno zaužil, čeprav je še tako siromašen. Jaz pa sem tu sam, brez zancev, brez človeka, ki bi mi bil vsaj nekoliko v tolažbo.«

V svojem težkem položaju se je nameraval vrniti Vehovec že nazaj v Monterey, kar bi znašalo 250 km peš-hoje, toda nekdo mu je povedal, da v Monterey ni dobili nikakega dela. Tako čaka na meji Združenih držav, da mu pošljejo usmiljeni rojaki kako pomoč.

Župnik ni pazil na odgovor, ampak kar nadaljuje:

»Kaj si mi pa danes prinesel?«

»Rad sina sem prišel, ki bo jutri delal izpit.«

»Krasen dečko je!«

»Gospod župnik, plačal bom pa šele potem, ko bom videl, katero številko bo dobil moj sin.«

»No, pa mu bomo dali prvo številko!«

»Izvrstno! Tu imate deset cekinov za cerkev!«

»Imaš še kaj na srcu?« pogleda župnik Thorda.

»Nimam!« odvrne ta in gre.

Zopet je preteklo osem let, ko se nekega dne začuje silen hrup pred župnim uradom: prišlo je več ljudi, ki jih je pripeljal Thord. Župnik ga prepozna in pravi:

»Danes imaš pa veliko spremstva!«

»Da. Prišel sem zaradi oklicev: sin mi se ženi in jemlje za ženo Katarino, Gundmunovo hčer iz Storlidena, ki je tudi prišla z nami.«

»To je najbogatejša dekle v vsej okolici?« meni župnik.

»Tako se govori,« odvrne kmet in se popraska po glavi.

Župnik je sedel za trenutek zatopljen v svoje misli, nato je vpisal imena zaročencev v knjigo in rekel prisotnim, naj se podpišejo.

Thord položi na mizo tri cekine.

»Pripada mi samo eden,« pripomni župnik.

»Prav za prav: Konfirmacija, ki je običajna v protestantskih deželah in pomeni nekako kakor otroške šolske dobe.«

Korajžno žalovanje

Ljubljana, 25. aprila.

Trije so bili. Mladi, čvrsti in čili, fantje kot rosa pomladanska. Čedno oblečeni, skodranih frizur in sila, sila korajžni. Menda se jih je že polotila želja, da to dokažejo miroljubnim abonentom, ki hodijo večerjati v javno kuhinjo Delavske zbornice. Prilomastili so oni dan zvečer v takozvani »B« oddelek in obstali pri vratih. Eden izmed njih je precej trdo postavil na belopogrbeno mizo steklenico vina in povedal navzočim:

»Danes je moja velika noč, po dolgem času zopet enkrat. Kaj nam pa morejo?« In je v podkrepitve svojih besed s pestjo udaril ob mizo, da so neki gospej padle skoro vilice iz roke.

»Nič nam ne morejo, kar dajmo ga!«, je pritrldil drugi in tudi začel mlattiti po mizi. Pridužil se jima je še tretji in so nato kakor divji udarjali po mizi ter venomer zagotavljali, da jim nič ne morejo in ne morejo, pa amen. Abonent, med njimi nekaj žensk, ki so mirno pozivali svojo večerjo, so pričeli protestirati in razgrajčnem dopovedovati, da hočejo imeti pri jedi mir. Za pravice gostov in ugled lokala se je potegnil tudi kuhinjski kontrolor.

»Gospodje, tu ni beznica! Pojdite razgrajati drugam! Pa vina ste prinesli s seboj. Tudi to ni dovoljeno, zakaj pri nas točimo samo brezalkoholne pijače.«

»Kaj, kako? Kaj pa imaš ti tu ukazovati? Prinesli smo ga, prinesli vinča, sami ga bomo popili, ker je danes moja velika noč; če pa ni komu prav, pa naj zine!« In je s tako silo tresel ob mizo, da se je steklenica preobrnila, a vino je steklo po prtu. To je rogovileže tako razkačilo, da so pričeli sipati ostudne kletvine in kvante, da so navzoče ženske kar mižale ter od sramu in zadrege skrivala obraze v dlani.

»Vinjeni ste, zapustite lokal!«, je strogo velel kontrolor.

»Ti nas boš gonil, fante? Te srbe ušesa? Bi rad kaj iztaknil?«, so se začeli ujedati. Najdrznejši je pograbil kontrolorja za suknjič.

»Po stražnika!«

»Dobro, kar ponj pošlji! Saj prej itak ne gremo nikamor!«

Prišel je stražnik in nerodno trojico povabil s seboj. Morali so iti, četudi so se nekoliko upirali in zahtevali, da jim mora delati družbo tudi kontrolor.

Še tisti večer je potem srečal eden izmed njih kontrolorja na ulici, ga ustavil in rekel:

»Veste, ni bilo prav, da ste poslali po stražnika. On, ki je prinesel vino in se prišel prvi prepirati, je bil pri pogrebu nekega svojega rojaka. Pokojniku je ob odprtem grobu nekdo tako ginjačo govoril, da je mojega prijatelja obvela velika žalost in je šel ter se napil. Pridužila sve se mu še midva in ga tolažila. Povem vam, od žalosti se je napil.«

»Hm, čuden način izkazovanja pietete...«, je opomnil kontrolor in šel dalje.

Osebnosti

★ Iz vojaške službe. Imenovani so za vršilca dolžnosti poveljnika 31. pešpolka peh. podpolkovnik Miroslav Martincič; za vršilca dolžnosti poveljnika 33. pešpolka Mihael Oljača; za pomočnika poveljnika 21. pešpolka peh. podpolkovnik Fran Pacak; za pomočnika poveljnika 36. pešpolka peh. podpolkovnik Zvonimir Hagljan; za pomočnika poveljnika 42. pešpolka peh. podpolkovnik Milorad Sekulič; za pomočnika poveljnika 49. pešpolka peh. podpolkovnik Franjo Kubeš; za poveljnika 8. topn. polka topn. polkovnik Matej Rajnič. Sedanje dolžnosti sta razre-

Materam priporočamo

in njihova dolžnost bodi, da pri vsakem nerazpoloženju bodisi pri otrocih ali odraslih posvete največjo pažnjo na to, da delujeta žlezočel in črevo v redu. Odraslim eno veliko žlico, otrokom pa malo žličko praška **Magna** v malo vode ali mleka in rešeni ste mnogo skrbi in preprečili ste težka obolenja. Prašek **Magna** čisti brez bolečine prijetno in hitro, poleg tega tudi desinficira in osvežuje.

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah, 1 zavoček s točnim navodilom Din 4.—.

»Vem, ali zdaj je tu moj edinec in želim, da je na vse strani dobro in v redu.«

Župnik vzame denar.

»Thord, danes si že tretjič prišel k meni radi svojega sina.«

»In zadnjič! Odslej bom bolj skrbel sam zase,« reče Thord, spravi denarce, se poslovi in odide.

Ljudje, ki so prišli z njim, so šli počasi za njim.

Štirinajst dni kesneje sta oba Thorda, oče in veslala proti Storlidenu, da se domenejo, kaj je še potrebno za svatbo. Vreme je bilo mirno.

»Klop ni dosti pritrjena,« pravi sin in vstane, da bi jo pričvrstil. Pri tem se mu izpodmakne deska, na kateri je stal, da izgubi ravnotežje, zakrili z rokami, kriknje in pade v vodo.

»Za veslo se primi!« vpije oče, ki je hitro vstal in ponujal veslo potapljačemu se sinu. Sin je sicer nekajkrat iztegnil roko po veslu, toda roke so mu omagaie.

»Počakaj malo!« kliče oče in zavesla proti njemu. Sin pa se obrne, upre oči v očeta in izgine pod vodo.

Thord ni hotel verjeti svojim lastnim očem. Zauzavil je čoln in neprestano gledal proti onemu kraju, kjer se je potopil sin. Misli je, da se mora zopet prikazati nad vodo. Iz vode se je dvignilo nekaj mehurčkov, potem zopet neka, nazadnje pa en velik. Ta je prišel na površino, se razpočil — in jezero je bilo mirno.

Tri dni in tri noči se oče ni premaknil z nesrečnega kraja. Ni se zmenil ni za glad ni za trudnost, samo ihtel je in tugoval za

Albus milo
Zvon se do-
biva v vseh
v stroko spa-
dajočih trgo-
vinah.

Albus milo pere temeljito in je prosto škodljivih dodatkov.

Albus milo Zvon je mehko, iz čistih masti izdelano pristno milo in ne vsebuje nikakih jedkih dodatkov. S svojo krasno, močno peno pere perilo lahko in brez truda ter varuje tudi najnežnejšo tkanino. Z Albus milom Zvon lahko operete vse, kar prenese vodo, od najfinejših svil do najdebelejšega sukna.

Gospodinja, ki uporablja Albus milo Zvon, ve, da je vedno isto, vedno enake vrline.

Albus milo Zvon za pranje.

Izdejuje: Albus tovarna mila d. d. Novisad.

šena pehotna polkovnika Konstantin Magdič in Milan Pejič. — Odrejeni so po službeni potrebi na službo v poveljstvo celjskega vojnega okrožja adm. kapetan II. razreda ekon. stroke Ljudevit Gosler; za vršilca dolžnosti poobčenika 10. topn. polka topn. poročnik Slavko Grum; za vršilca dolžnosti arhivarja administrativnega oddelka vojno-geografskega zavoda adm. podporočnik geodetske stroke Gregor Rožič; za vršilca dolžnosti ekspedienta administrativnega oddelka vojno-geografskega zavoda adm. podporočnik geodetske stroke Franc Starkelj; začasno na službo v mornariško poveljstvo poročnik korvete Pavle Zupan, Rajko Valand in Dragotin Ribar; na kr. brod »Hvar« ekonomski major Fred Zorati, san. podpolkovnik dr. Ivan Fras in poročnik korvete Josip Seselj; na službo na kr. brod »Močni« poročnik korvete Joža Vrtačnik in na službo v stalno mornariško bojni strok. kapetan II. razreda Franjo Filipovič. — Za člana stalne izpitne komisije za čin orožniškega podporočnika za 1928-29 je odrejen orožniški podpolkovnik Alojzij Barle, za namestnika pa orožniški major Miloš Jedlička. — Vpokojen je pehotni narednik-vodnik 49. pešpolka, na službi v štipkem vojnem okrožju Alojz Sildend. — Izpit za čin rez. san. poročnika je položil kaplar-dijak dr. Ivan Čupar.

★ Iz davčne službe. Pri davčni upravi v Škofji Loki je davčni izvrševalec Franc Suša na lastno prošnjo upokojen.

Ostale vesti

★ Konferenca sodal. ss. C. J. za dekanijo Trebnje se vrši v ponedeljek 29. aprila 1929 ob 11. uri pri sv. Trojici v Trzinu. Ako se kateri gg. ne more udeležiti konference, naj to naznani župnemu uradu v Trzinu.

★ Pri boleznih na ledvicah, v mehurju in debelcu črevesu polajšuje »Franz-Josef«-grenčica v najkrajšem času tudi večje težave pri odvajanju. Spričevala bolnišnice potrjujejo, da je »Franz-Josef« voda vsled svojega olajšujočega učinkovanja brez bolečin prav posebno primerna za ne prestopno porabo pri mladih in starih. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

svojim sinom. Tretji dan zjutraj končno najde mrtvo truplo, ga zadene na ramena in odnese na dom.

Kakih pet let po tem nesrečnem dnevu začne župnik nekega jesenskega večera pred hišo glasn šum. Zdi se mu, kakor da nekdo išče kljuko na vratih. Zato vstane in odpre vrata, skozi katera vstopi velik, toda sključen možakar, mršav in siv.

Župnik ga je dolgo motril, preden ga je prepoznal. Bil je Thord.

»Precej pozno prihajaš,« mu reče župnik in še zmerom stoji pred njim.

»Da, pozno prihajam,« odgovori Thord in sede. Tudi župnik sede in dolgo gleda predse brez vsake besede. Vse se mu zdi čudno. Naposled spregovori Thord: »Prinesel sem nekaj malega, kar bi dal rad revežem.« Tu Thord vstane, položi denar na mizo in iznova sede.

Župnik začne šteti.

»To je pa dosti,« reče.

»Prodal sem hišo in pol izkupička prinesel k vam, da razdelite med reveže.«

Župnik je dolgo gledal svojega gosta in mu nato dejal s toplim sočuvstvom:

»Kaj pa nameravaš početi sedaj?«

»Nekaj boljšega.«

Zopet sta dolgo molčala. Thord je povsili oči. Župnik ga je opazoval in slednjič rekel:

»Mislim, da ti je sin šele sedaj postal pravi blagoslov.«

»Da, tudi jaz tako mislim,« odvrne Thord in dvigne oči.

Po licu sta mu pritekli dve debeli solzi...

(Poslovenil J. G.)

★ Pedpore obrtnemu in trgovskemu šolstvu. Komiser obl. samouprave oblasti ljubljanske je dne 25. aprila razdelil obrtnim in trgovskim nadaljevalnim šolam in ljubljanski oblasti podporo v skupnem znesku 200.000 Din. Ta vsota se je razdelila sledeče: Obrtnonadaljevalne šole: Bled 5000, Crnomelj 4000, Brežice 5000, Dev. Mar. v Polju 4000, Dol. Logatec 5000, Domžale 5000, Hrastnik 7000, Jesenice 5000, Kočevje 5000, Kranj 6000, Krize pri Trzinu 5000, Kropa 4000, Krško 4000, Laško 5000, Ljubljana 25.000, Mengeš 5000, Novo mesto 6000, Radovljica 3000, Ribnica 5000, Sevnica 5000, Smartno pri Litiji 4000, St. Vid nad Ljubljano (obča) 4000, St. Vid nad Ljubljano (strokovna) 4000, Vič 5000, Zg. Šiška 5000, Vrhnika 3000, Ziri 5000, Cerknica 1000, Trzin 1000, Kamnik 1000, (zadnje tri so prejele delno podporo po 3000 Din že v mesecu decembru lanskega leta). Trgovsko-nadaljevalne šole: Sevnica 3000 Din, Kranj 6000, Škofja Loka 3000, Trzin 5000, Krško 4000, Kamnik 4000, Brežice 5000, Ljubljana 10.000, Novo mesto 4000, Trbovlje 5000.

★ Polovične večje od dne 3. do 7. maja se lahko udeležite tudi Vi, če kupite vozovnico z mornariškim žigom do Lesc in se tam udeležite v nedeljo, 5. maja tabora Krekovi družin. Ob enem pa lahko primate na Brezje in Bled. — Izkaznice dobite na prireditvenem prostoru.

★ V »Službenih novinah« od 22. aprila t. l. je objavljen »Zakon o privilegiranju agrarni banke« in »Uredba o razdelitvi na oddelke predsedstva ministrskega sveta in ministrstev«.

★ Vreme 25. aprila ob 8 zj.: Ljubljana: barometer 760,1, topl. min. 4 stop. C. maks. 16 stop. C. Poloblačno. — Maribor: barom. 758,9, topl. min. 3 stop. C. maks. 12 stop. C. Poloblačno. — Zagreb: barom. 760,1, topl. min. 4 stop. C. maks. 14 stop. C. Jasno. — Belgrad: barom. 760,7, topl. min. 3 stop. C. maks. 7 stop. C. Dežja je padlo 4 mm. — Sarajevo: barom. 760,8, topl. min. 5 stop. C. maks. 9 stop. C. Oblačno. — Skopje: toplomer maks. 20 stop. C. Split: 759,2, topl. min. 10 stop. C. maks. 14 stop. C. Naliv. Dežja je padlo 1 mm.

★ Zbirka za gladujoče pri velikem županu izčrpana. Zbirka darov za gladujoče rodbine, ki se je stekala pri velikem županu ljubljanske oblasti na njegov poziv v ljubljanskih dnevnih, je razdeljena in izčrpana. Vlaganje novih prošelj za podporo je zato brez pomena.

★ Vojni oškodovanci-prečani pozor! Odbor vojnih oškodovancev v Mariboru naznanja, da se vrši dne 5. maja t. l. ob 13 uri v mali dvorani Narodnega doma v Mariboru obč. sestanek vojnih oškodovancev, na katerem poročajo deputacija o svojih uspehih ob času intervencije glede vojne odškodnine v Belgradu. Ker je sestanek važnega pomena, se pričakuje polnoštevilna udeležba.

★ »Primorski Glas«. Izšla je 4 (13) številka »Primorskega Glasa«, ki izhaja zdaj na Dunaju. »Primorski Glas« se naroča pri Založbi »Jug« v Ljubljani, Selenburgova ul. 7-II, prodaja pa se po vseh glavnih ljubljanskih trafikah v Mariboru v trafikah Bele in Saks.

★ Večji tovariši iz svetovne vojne! Na praznik Vnelchoda, dne 9. maja se vrši v Petrovčah pri Celju v Sav. dolini sestanek zvez slovenskih vojakov iz svetovne vojne in žalna slavnost v spomin padlim za celo mariborsko oblast in lavantinsko škofijo. Začetek kake običajno ob 10 dopoldne. Polovična vožnja je zaprosena, legitimacije dobijo vsi udeleženci v Petrovčah. Vahite se vsi moške, fantje, tovariši iz svetovne vojne kakor tudi vsi sorodniki padlih, vojne vdove in sirote, da se žalna slavnost dne 9. maja v Petrovčah udeležite.

★ Lov občine Zgornja Šiška se bo v petek, 17. maja 1929, ob 9 na okr. glavarstvu v Ljubljani na javni dražbi oddal v zakup za dobo od 1. junija 1929 do 31. marca 1934. Dražbeni pogoji se lahko vpogledata vsak dan ob uradnih urah.

★ Dražba lovov občin Dol. in Gor. Logatec za dobo od 30. junija 1929 do 1. aprila 1934 se bo vršila v sredo dne 22. maja 1929 in sicer prva ob 8, druga ob 10 dopoldne pri srezkem poglavarju v Logatecu. Pogoji so na vpogled med uradnimi urami.

★ Se nekaj brezplačnih mest za kmečke mladeniče je prostih v Kmetijski šoli na Grmu in sicer v pripravljenem gospodarskem tečaju, ki je bil pred nedavnim časom razpisan v našem listu. Solanje je brezplačno, a učenci tega tečaja imajo prednost na brezplačno mesto tudi v redni letni ali zimski šoli. Opozorjamo kmečke gospodarje zlasti iz krajev, kjer imajo eno, dvo- ali triizredne osnovne šole, da ne zamude ugodne prilike za brezplačno izobrazbo svojih sinov — bodočih gospodarjev. Kdor hoče priliko izkoristiti, naj prošnjo takoj napiše, jo kolkuje s kolki za 25 Din, pri čem krstni list, domovnico in zadnje šolsko spričevalo ter vse skupaj takoj pošlje ravnateljstvu Kmetijske šole na Grmu, p. Novo mesto vsaj do 5. maja. Svetujemo pa k hitri odločitvi, sicer bo preporno in bodo vsa mesta, ki jih je ma'o, že oddana. Merodajni činitelji po kmetih prosimo, da na ta razpis blagovolijo opozoriti kmečke gospodarje. — Ravnateljstvo.

★ Najstrupenejša evropska kača živi v Bosni. Profesor Reuss, sotrudenik instituta Roberta Kocha v Berlinu je po dolgotrajnih, natančnih preiskovanjih ugotovil, da je strup kače šarke, ki živi v severozapadnem delu Balkanskega polotoka, zlasti v Bosni in Hercegovini, Crni gori in severni Albaniji, istoveten s strupom ameriške črtnice (crotalus) in strašne indijske kobre. To pomeni, da je bosanska šarka najnevarnejša in najstrupenejša kača v Evropi.

★ Izgubljeni svet. Izredno vabljen roman slavnega angleškega pisatelja Conan Doyle je izšel kot 31. zvezek Ljudske knjižnice v zalozi Jugoslovanske knjižarne. Cena za broširan izvod Din 24.— za vezan Din 32.—. Naši naročniki so željno čakali nadaljevanja, ko je izhajal roman kot podlistek »Slovenca« sedaj imamo pred seboj celotno povest, ki si jo bodo vse naše knjižnice javne in zasebne omislile. O knjizi bomo še obširneje spregovorili.

★ XXVIII. redni občni zbor Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani se bo vršil v ponedeljek, dne 29. t. m. ob pol 20 uri v posvetovalnici Zbornice TOI Ljubljana, Beethovnova ul. 10. Dnevni red: Nagovor predsednika, poročilo tajnika, blagajnika in preglednikov računov. Volitve odbora. Določitev ustanovnine, članarine in pristopnine za leto 1929. Samostojni predlogi in raznoterosti. Samostojne predloge je naznaniti 5 dni pred občnim zborom pisмено društvenemu predsedstvu. — Odbor Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani.

★ Krški krajev. odbor Rdečega Križa bo nudi obiskovalcem Družabnega večera, ki se bo vršil v dvorani v Krškem, dne 4. maja točno ob pol devetih zvečer izreden umetniški užitek. Pri prirideviti sodelujejo: Krški salon. orkester (pomnožen), Pevski kvartet; priznani solisti kot ga. Levstik-Peršova, gg. Albert in Gigi Gatsch iz Kostanjevice (tenor in bariton). Poleg drugega je še na sporedu Krvlova veseloigra »Medved-snubača«. Ne zamudite redke prilike ter se s svojo navzočnostjo oddolžite prepotrebemu društvu. Družabni večer se vrši pri pogrnjenih mizah in go vstopnice v predprodaji na razpolago v trgovini g. Hočevarja v Krškem.

★ Obiskovalce elektro-monterskega tečaja, katerega je priredil »Urad za pospeševanje obrti«, obveščamo tem potom, da se nameravana ekskurzija ne vrši v nedeljo 28. t. m. temveč je ista preložena na nedolodčen čas.

★ Kam pa proega maja? Vsi na Zgornji Rožnici! Gostilna zopet odprta, kjer bo vedno najsolidnejša postrežba.

Ljubljana

Nočna služba lekarn

Nocelj opravljata nočno službo: Bohinec na Rimske cesti in Levstek na Resljevi cesti.

★ Za povzdigo našega lokalnega avtomobilskega prometa. Prejeli smo: Dostikrat bi se človek rad peljal z avtomobilom n. pr. od artiljerijske vojašnice v mesto, ko bi le točno vedel, kdaj bo prišel avto, oziroma ali bo prišel. Človeku se mudi, pot je slaba, pa ne ve, ali bo prej v mestu, če čaka na avto ali če gre peš. Kajti lahko se ti zgodi, da boš tiste pol ure avto ne vozi — pa boš čakal zaman. Radi tega bi bilo zelo umestno, če bi imel mestni avto na vseh postajališčih tudi naznanjen čas, kdaj vozi tam mimo. Sedaj traja promet že toliko mesecev, da imajo šoferji vsaj približno na minuto preračunano, kdaj morajo biti na kakšni postaji, če hočejo voziti brez zamude. Tak svoini rede na vsaki postaji bi gotovo pripomogel k boljšemu razvoju našega lokalnega avtomobilskega prometa. Seveda velja isto kakor za prago Vič—Ježica tudi za druge, zasebne proge.

★ Mestna zastavilnica ponovno požarja prizadete stranke, da bo prva dražba že 2., druga pa 10. maja t. l.

★ Razstava risarskih in pisarnih izdelkov obrtno nadaljevalne šole za umetno in oblačilno obrt bo v nedeljo dne 28. aprila ob 9 do 17 na IV. mestni deški osnovni šoli (na Prulah) v prtiliču levo. P. n. občinstvo se opozarja na to razstavo, zlasti pa želimo, da si jo ogledajo obrtniki umetne in oblačilne obrti.

★ Pri javni borzi dela v Ljubljani je v času od 12. do 20. aprila 1929 iskalo dela 1211 moških in 341 žensk, skupaj 1552 brezposelnih. Prostih mest je bilo 217 moških in 15 žensk, skupaj 232. Posredovanj se je izvršilo 108 moških in 9 žensk, skupaj 117. Odpotovalo je 11 moških; odpadlo pa je 16 moških in 40 žensk, skupaj 56 brezposelnih. Delo je na razpolago: moškim: 8 hlapecem, 1 vrtnarju, 17 kamnosekom, 15 kamnolomcem, 1 pomožni moči za pilarno, 11 železostrojarjem, 5 ključavničarjem za šnite in štanice, 10 ključavničarjev-frezerjem, 2 klesarjem, 1 mod. mizarju, 1 žagarju, 1 mlinarju, 2 rezbar. pomočnikom, 2 ličarjem, 2 usnarjem, 1 ličarju za najfin. delo, 1 usnarju, 1 bakrokolnarju, 8 čevljarjem, 2 krojačema, 2 krojač. prikojevalcem, 39 gozd. delavcem, 1 zobotehniku, 1 del. bolniškemu strežniku, 4 fasad. zidarjem, 2 tesarjema, 1 stroj. ključavničarju 2 železostrojarjem, 6 navad. delavcem, 1 železolarju, 1 električarju, 1 čevljar, šteparju, 5 vajencem; ženskam: 1 tamburirarici, 1 pletilki, 4 služkinjam, 1 kmečki dekli.

★ Surovost med otroci. Sestletnega Henrikja Koščaka, urarjevega sinčka, je v sredo pred stolnico napadel brez vzroka neznan, večji deček. Napadalec je malega Henrikja tako krepko butnil ob kamenita tla, da je dobil Henrik obšutno poškodbo na glavi. Surovega dečka dosedaj stražnik še ni mogel izslediti, če ga pa bo, bi bilo leskovo zdravilo zelo na mestu.

★ Svetilka jim je napoti. Na Medvedovi cesti prekopavajo mestni delavci tla. Delavci so postavili kot svrtilo pomoči rdečo svetilko. Ta svetilka pa je bila šikenskim ponočnjakom tako napoti, da so jo ponoči uporabili za tarčo in jo razbili. Mestna občina trpi sicer neznatno škodo, vendar pa je ta slučaj vandalizma zelo značilen.

★ Usoda izgubljenega listine. Akademiku Antonu Penku se je predvčerajšnjim pripetila velika smola. Na potu iz Marijanišča do Marijinega trga je izgubil svojo listino z različnimi dokumenti in 340 Din denarja. Naslednjega jutra je našel listino z dokumenti na Marijinem trgu nekli gostilničar. Manjkal pa je ves denar. Kdo bi bil oni, ki si je prilastil akademikov denar, bo težko kdaj ugotoviti.

★ Ukradena zlata ura. V gostilno Ivana Pertota na Poljanski cesti št. 11 je prišel v sredo zvečer neznan moški in naročil četrt vina. Gostilničar se je za trenutek odstranil, neznanec pa je tedaj pogrbil s kredence gostilničarjevo zlato uro z zapetnico in skočil na Kapiteljsko ulico. Pertot pa ni mogel več zasledovati, ker je tatu vzela noč. Ura je bila vredna 1000 Din. Po opisu sodeč, je to neki star znanec policije.

Za desinfekcijo ustne dupline in grla

Panflavin pastile uničujejo vsopajoče povzročitelje bolezni. Od zdravniških avtoritet profi vnetju grla, prehladu in gripi pogosto predpisane. V zgoraj narisanim originalnem omotu se dobe v vseh lekarnah.

Maribor

KANALIZACIJA MELJSKEGA PREDMESTJA

Pretekli teden se je dovršila gradba impozantne kanalizacije v Melju, ki je edina te vrste v naši državi in ki je eden najzgovornejših dokumentov napredka povojnega Maribora tudi v tem pogledu. Lansko leto že je bila gotova surova gradba, ob nastopu letošnjih spomladai pa so se odstranili še nekateri negostitki in je sedaj kanalizacija gotova. Po svoji gradbeni zamisli ter izvedbi (delo sta izvrševali stavbni tvrdki Jelenc in Šlajmer ter Accetto) je kanalizacija meljskega predmestja uprav veličastna.

Ves kanalizacijski kompleks se deli v glavni kanal, ki se odcepi na Kreppljevi ulici od potoka in gre preko Meljske ceste ter Kraljevičeve Marka ulici naravnost v Dravo, in stranske kanale. Glavni kanal meri v prerezu 5 kv. m in nalikuje po svojem obsegu in obliki tunelu. V strugi Počehovskega potoka med Einspielerjevo in Kreppljevo ulico se je izvršil pravokoten kanal v dolžini 350 m, v Kraljevičevi Marka ulici pa je kanal v dolžini 500 m z betonom obokan. Višina znaša tukaj 2,60 m, da gre lahko skozi tudi največji tovorni avtomobil. Da se je mogel obokani kanal betonirati je bilo treba izkopati do 4,30 m širok in do 5 m globok jarek. Pravo sliko v samem delu pri tem obokanem kanalu pa si bomo šele mogli ustvariti ob ugotovitvi, da je ob zaključku surove zgradbe bilo tukaj dnevno zaposlenih nad 200 delavcev, tesarjev in zidarjev.

Razen tega glavnega kanala, ki služi za odved Počehovskega potoka, se je izvršila kanalizacija v nekaterih drugih ulicah v bližini. Tako so se na novo kanalizirale Einspielerjeva, Kreppljeva, Gubčeva, Principova in sprednji del Meljske ceste. Razen tega pa so se zvezali kanali na Meljski cesti z onimi v Kejžarjevi in Klavniški ulici. Kupna dolžina vseh teh kanalov znaša 1.900 m.

Stroški za celotno kanalizacijo znašajo preko 2.650.000 Din, katere vsota tvori močno postavko lanskega letnega proračuna. S kanalizacijo meljskega predmestja se je izvršil mogočen korak v gradbenem programu tekočega desetletja. Sramota Počehovskega potoka je odpravljena. Čim se bo pa v celoti dokončala regulacija Meljske ceste v njenem spodnjem delu, bo ta v predvojni dobi zamarnjeni del mesta dobil docela prikupno in moderno lice.

□ »Devica orleanska« — ta grandiozni film, ki prikazuje triumi francoske svetnice, se predvaja od vklj. 2. do 5. maja v unionskem kinu. Opozorjamo, da se pri obisku najmanj 100 ljudi daje posebna popoldanska predstava ob značajnih cenah. Tozadavne prijave se sprejemajo v tajništvo Prosvetne zveze, Aleksandrova 6.

□ Orlom. Danes in v ponedeljek ob 20. uri izredni fantovski sestanek. Govorili bomo o pripravi za tekme.

□ Za olepšavo mesta. Od tukajšnjega Olepševalnega društva smo prejeli v objavo: Za mestni park bo nabavilo društvo 40 novih klopi, ki se bodo namestile predvidoma meseca junija. — Korošcova cesta se bo zasedila z novimi dvorednimi drevesi. To se bo izvršilo, čim bo poštna uprava prenestila telefonske žice. — Tudi se bo v najkrajšem času popravil in prepleskal godbeni paviljon v parku. — V novem delu parka se bo uredilo novo otroško igrišče, ker je sedanje igrišče premajhno. — Ob priliki parkovih koncertov se bo za olepšavo parka pobirala vstopnina po 1 Din. Razen tega se bo od posameznega sedeža pobirala še posebna pristojbina v znesku 1 Din.

□ Vojaški obveznikom — Mariborčanom! Razglasitev vojnega razporeda se vrši dne 5. maja 1929 na travniku vojaškega vežbališča na Teznu nepretrgoma od 7. do 18. ure ob vsakem vremenu. Razglasitve se morajo udeležiti vsi vojni obvezniki r. l. 1879. do 1907. ki so pristojni v mesto Maribor in ki bivajo v mestu. Izvzeti so rez. častniki, duhovniki, stalno nesposobni, stalni invalidi, težko bolni in nujno zadržani ter vsi, ki so sicer v Maribor pristojni, ki pa bivajo izven območja mestne občine. Javiti se morajo tudi dajalec živine, vozil in drugih prenosnih sredstev. Prinesti je s seboj kak vojaški dokument. Opozorja se, da bo vozil mestni avtomob od 7. do 18. ure z Glavnega trga na tezensko vežbališče in nazaj.

□ Pri delu ponesreči. Pri nakladanju hlobov si je zlomil levo nogo 50 letni Alojzij Klis, uslužben na veleposlovstvu Pavla Klavčnika v Pragerskem. Ponesrečenja so odprnili v tukajšnje bolnico.

□ Brata ustrelil v glavo. V Smetanovi ulici so se dijaki igrali. Pri tem se je po neprevidnosti sprožila Francu Brus flobertovka kalibra 6 in je priletela krogla 14 letnemu bratu Ivanu v glavo. Ranjenca so odprnili v tukajšnjo bolnico.

□ Zanimiva tiskovna pravda se je vršila večerj pri tunkajšnjem okrožnem sodišču. Zlagovarjal se je radi pregreška klevete po čl. 32 tiskovnega zakona strokovni tajnik kovinarjev v Ljubljani Vinko Vrankar in sicer radi nekega članka v »Delavcu« od 23. maja 1928 ter na obtožbo ključavničarja Petra Ruparja iz Nakla. Senatu je predsedoval vdss. Posega, dss. Zemeljčič, dr. Tombak in dr. Senjor votanti. Obtožitelja je zastopal v imenu dr. Zvolja v Kamniku dr. Veble, obtoženca pa v imenu dr. Koruna in dr. Jelenc v Ljubljani dr. Reisman. Obtoženec je bil obsojen na teden dni zapora, izplačilo odškodnine v znesku 1000 Din ter objavo zadevne razsodbe v prvi prihodnji številki »Delavca«.

Celje

» Za nocojšnjo predstavo ljubljanske drame so po našem znanju na razpolago le še nekatere lože. Dejstvo, da bo gledališče ponovno razprodano kljub temu, da ne gre niti za opero niti za burko, pove pač jasno, da smo v Celju resnične teatre potrebni in tudi vredni. V tej smeri naj bi se v bodoče gibalno stremjenje vseh čimteljev, ki so poklicani nam zagotoviti užitek umetniških vrednot gledališča.

» Nesreča z bencinom v hotelu »Evropa«. Kakor večkrat v letu so tudi te dni imeli v hotelu »Evropa« praznik vsesplošnega čiščenja. Skrb za snago in higijeno v tem prvotnem celjskem hotelu je znana ne samo domačinom temveč predvsem tujcem, katerim je v času sezone hotel tudi po več dni prijetno bivališče. Prednostačinim pa je skoro postala skrb za snago usodna za hotel. Pri snajenju porabljajo večje količine bencina. Fosoda z kakimi 3 litri bencina se je navedena večera nahajala tudi v prvem nadstropju, kjer sluge običajno snajajo čevlje. Te dni je zaposlen začasno v hotelu neki pomožni sluga. Snajal je čevlje, zraven pa pušil cigareto. Pa je prišla goreča cigareta po nerodnosti sluge v stik z bencinom, ki se je vnel in hipoma je bil del prečnega hodnika v velikanskem plamenu. Ogenj so uslužbenci hotela z veliko spretnostjo pogasili, še preden je došel službujoči gasilski vodnik g. Kalisnik. Posledica požara je ogorela omara in ogorela lesena stena, kar znači skupno škodo komaj kakih 200 Din. Mogla pa bi postati nesreča velikanska, ako bi bili prisotni izgubili glavo. Požar je povzročil tudi med gosti restavracije in kavarne mnogo razburjenja.

» Senzacija v celjskem kinu. Prihodnjo nedeljo in naslednje dni bodo v celjskem kinu predvajali enega največjih filmov te sezone »Rapsodijo«. Posebnost teh predstav bo spremljevanje filma z originalnim ciganskim orkestrom iz Subotice. Vsak večer po zadnji predstavi bo ciganska godba svirala do 1. ure popoldne v hotelu »Evropa«.

» Cepljenje otrok v Celju. Redno javno cepljenje malih otrok se za mesto Celje vrši v petek dne 10. maja med 14. in 16. uro v klubski posvetovalnici na mestnem magistratu. Pregled cepljenih in cepljenih ohih, ki bi 10. maja izostali, se vrši naslednji petek t. j. 17. maja ob istem času in v istem prostoru. Mestni fizik cepi od 10. maja do konca maja dnevno popoldne med 11. in 12. uro tudi v svojem stanovanju v Vodnikovih ulici 1, vendar to cepljenje ni brezplačno. Obvezno je cepljenje za vse one otroke, ki so rojeni v letu 1928, ali ki prejšnja leta iz kakršnegakoli razloga niso bili cepljeni. Opravičila izdržanih otrok odn. spričevala o cepljenju, izvršenem pri privatnem zdravniku, sprejema mestni fizik ob času uradnega cepljenja in pregleda.

» Žikovci pridejo tudi v Celje. Po dveh letnem odmoru se vračajo Žikovci zopet v Jugoslavijo, kjer bodo priredili vrsto koncertov. Med mesti, kjer so bili lepo pozdravljeni in kamor vedno radi pridejo, je tudi Celje. To pot bodo v Celju koncertirali dne 2. maja in sicer v gledališču.

» Ne vrzite v koš, pisma in prošnje namreč, ki vam jo je morda te dni doposlalo celjsko Kat. prosvetno društvo proseč vas prispevkov za društveno javno knjižnico. Društvo za trdno pričakuje, da bo v svojih stremljenjih našlo pri prijateljih ljudske prosvete dejansko razumevanje in podporo. Odzovite se prošnji čimprej. Koliko knjig leži po privatnih stanovanjih, mrtvih, nečitanih, brez vsake socialne vrednosti! Izročite jih Ljudski knjižnici na Cankarjevi cesti, ki jih bo zopet izročila njih pravemu poslanstvu. Knjižnici je dobrodošla prav vsaka knjiga in tudi posamezni vzlet periodičnih tiskovin, časopisov, revij itd. V kolikor knjižnica ne bi sama porabila darovanega materiala, ga bo porabila za ljudske knjižnice po deželi.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Začetek ob 20. uri.

Petek, 26. aprila. Zaprtlo.
Sobota, 27. aprila: ŽIVI MRTVEC. Poslovilna predstava g. Rogozar. Izven.
Nedelja, 28. aprila: BITKA. Premierski abonma.

Opera:

Začetek ob pol 20. uri.

Petek, 26. aprila: CIGAN BARON. Premijera. Premierski abonma. Gostuje g. Iličič.
Sobota, 27. aprila: Zaprtlo
Nedelja, 28. aprila: CIGAN BARON. Gostuje gosp. Iličič. Izven.

Mariborsko gledališče

Petek, 26. aprila ob 15.: ROMEO IN JULIJA. — Dijska predstava.

Orel

Slovenska Orliška zveza priredi v torek, dne 30. aprila ob 8 zvečer v Beli dvorani hotela Orion proslavo 500-letnice svoje zaščitnice sv. Device Orleanske. Na sporedu je: deklaracija, glasbene točke, govor in skioptično predavanje o življenju te francoske junakinje. Natančen spored objavimo jutri.

Naše dijaštvo

Javna zahvala

Podpisani krožki se tem potom kar najtopleje zahvaljujejo vsem, ki so sodelovali pri akademiji v soboto, dne 20. t. m. v Unioinu ali sploh pripomogli na katerikoli način k sijajnemu uspehu.

Predvsem se zahvaljujejo krožki našemu dnevnemu časopisu, ki je pripomoglo z reklamo do obilne udeležbe.

Nadejajo se tudi v prihodnje, naklonjenosti ljubljanskega meščanstva, oblasti in korporacij, ki čemo vsem svoj abstinentni pozdrav: »Živela abstinenca!«

Abstinentni krožki I., II. in III. drž. gimnazije.

Prireditve in društvene vesti

Odsek uradnikov II. kat. UJNZB Ljubljana sklicuje v nedeljo, dne 28. aprila t. l. ob 9 v restavraciji »Ljubljanski dvor« svoj redni letni občni zbor. Vse to arise se naproša, da se občnega zbora go-
lovo udeležijo. — Odbor.

Dopisi

Litija

Včeraj se je vršila prva svečana seja novolome-novane občinske uprave velike občine Litije pod predsedstvom župana Hinko Leberingerja. Pred sejo je zapisel vseh 25 navzočih svetovalcev in odbor-nikov okrajni glavar Franc Podboj, ki je apeliral sočno delovanje odborov v prid velike občine. Nato so se izvršile v popolnem soglasju volitve v krajne šolske odbore, posredovalni urad, 2 članov v okrajno blagajno in v davčno komisijo ter 3-člansko davčno komisijo. — Potek prve seje kaže, da bo delo-vanje v najlepši slogi v korist občine.

Ptuj

Francosko predavanje. — Lektor za francoski jezik na univerzi v Ljubljani g. Marc Vey se je od-zval povabilu tukajšnjega francoskega krožka in bo predaval v soboto, 27. aprila, ob 6 zvečer v mest-nem gledališču o življenju francoskih srednje in vi-sokosolcev. Predavanje je izredno zanimivo in za-bavno ter ga bodo spremljale skioptične slike. Ker je predavanje že v Ljubljani zelo mnogo odobra-vanja, smo trdno prepričani, da bo tudi ptujsko ob-činstvo v obilnem številu obiskalo to predavanje in napolnilo gledališče.

Trbovlje

Zopet smrtna nesreča rudarja. V jask je padel na dnevnem kopu v Agnezu rudar Selsk Franc ter se smrtno ponesrečil. Torilo jaska je bilo na tleh, na etaži pa, kjer je vozilec hotel dati na torilo, bojda ni bilo zatvorice, odnosno je baje bila zapeta na tram, ter je tako z vozičkom vred padel v jask ter se ubil. To je v teku enega meseca že drugi tak slučaj.

Žikovci. Koncert Žikovcev se vrši v soboto, 27. aprila ob 8 zvečer v Društvenem domu.

Občinska seja. Po več kot polletnem presledku, se je v torek popoldne prvič sešel novoimenovani občinski odbor h kratki seji Na dnevnem redu je bila: 1. prisega župana in odbornikov; 2. Volitev 3 članov v okrajno blagajno in 3. slučajnosti. Seji je prisostvoval vladni svetnik g. Pinkava v svrhu za-prisege ter se po prisegi ostal ves čas zraven. Sedeži v sejni dvorani so bil sedaj vse drugače zasedeni. Gospod župan Sifter uvodoma poudarja, da se je 10 let skušalo na parlamentarni način urediti državne razmere, ker so pa te postale vedno bolj neznozne in gospodarske neprimikne vedno težje, je Njega Veličanstvo z ukinjenjem ustave ustvaril nov položaj, da se konsolidirajo neznozne razmere. — G. vladni svetnik je nato zapisel vse navzoče ter jih pozval, da se strnejo vsi brez izjeme, da bo delo uspešno. G. podžupan Vodušek se zahvali g. vladnemu svet-niku za skrb, ki jo ima za občino. G. župan pred-laga, da se pošlje Njegovemu Veličanstvu kralju udanostna brzojavka, kar se navdušeno sprejme. V okrajno blagajno so bili izvoljeni: g. Vodušek Gus-tav, Gasparič Jakob in Mačvohr Karl. Kot nutni predlog se je dala na dnevni red še izvolitev treh članov in treh namestnikov v davčno komisijo. Izvolili so se kot člani: gg. Pavlin Vinko, Roš Ferdo, Malgaj Anton, za namestnike: Berger Ivan, Malo-vrh Karl, Planinc Anton. Ta predlog je bil sprejet z 18 glasovi, 15 glasov je bilo proti. — Električna dela pri hladilnici so se odda a g. Klenovšku, vodo-vodna instalacija pa g. Gučeku. — Seja je bila končana v pol ure, v kratkem se sklče druga, kjer se bodo izvolili odseki.

Sport

Službene objave LNP. (Iz seje posl. odbora dne 24. aprila 1929). Prvenstvene tekme Ilirija: Pri-morje se odigrava v nedeljo, 28. t. m. na igrišču SK Ilirije v naslednjem redu: ob 10.30 juniorji, ob 14.30 rezerve, ob 16.15 I. moštvi. Služba dopo.dne blagajna g. Mahkovec in SK Ilirija, rediteljstvo g. Florjanič in po 3 reditelji vsakega kluba, biljeterje postavljajo LNP, stranska sodnika Zalar Stanko in Hladnik Fr.; nastop službe točno ob 10. Popoldne: blagajna g. Kovac in SK Ilirija, rediteljstvo g. Deč-man in po 6 rediteljev vsakega kluba, biljeterje po-stavi LNP, stranska sodnika Peče Janez in Ceh Du-šan; nastop službe točno ob 14 uri Zaradi nemarne rediteljske službe povodom prv. tekme Hermes: Ilir-ija dne 21. t. m. je sklenil posl. odbor predlagati upravnomu odboru v discipliniranje službujočega odbornika LNP, ZSK Hermes in SK Ilirija, kazen-skemu odboru pa zaradi prestopkov v tej tekmi igr. Trobevšek Ladota (ZSK Hermes) in Prešeren Fr. (SK Svoboda); slednjemu je izrečena zabrana igre do odločitve kaz. odbora. — Upr. odboru je pred-ložen v discipliniranje nadalje SK Jadran, ker ni oddal povodom prv. tekme dne 21. t. m. propisne postavbe moštva. Dopis SK Reke z dne 20. t. m. v zadevi igr. Böglja ter dopis SK Jadrana z dne 23. t. m. v zadevi igr. Gärtnerja bo rešen pismeno. — Na prošnjo ASK Primorja od 17. t. m. odobri poslovni odbor prijateljski tekmi Primorje: Slavija v Sarajevu 5. in 6. maja, v kolikor ASK Primorje ne pride v finale za poudarjeno prvenstvo dne 5. in 12. maja; ASK Primorje se obenem obvešča da posl. odbor ne more odgoditi prv. finala na druge termine. — Odobri se prijateljska tekma Atletik SK: Rapid, dne 28. t. m. v Celju V sled dopisa SK Zeleznikar od 22. t. m. se anulira verifikacija igr. Podjaverska Pe-tra za SK Rapid, objavljena dne 20. t. m. Zaradi ne-dovoljenega nastopanja v rezervi SK Rapida dne 1. 14. in 21. t. m. se preda igr. Podjaverska kaz od-boru. SK Rapid prejme tozadevno poseben dopis. — Na znanje se vzame izjave igr. Emanuela Thume (SK Reka), da prekljuje prijavnico za SK Ilirijo in ostane še nadalje član SK Reke. Poslovni odbor je verifical s pravico nastopanja dne 3. maja za SK Svoboda (Ljubljana) Jakša Anton; za SK Natak: Kopal Ernest, Končar A bert, Petrič Franc, Pra-protnik Tomaž; za SK Reka: Loborec Marjan; za SK Celje Jereb Slavko. Nadalje s pravico nastopanja dne 26. oktobra 1929 za SK Nataka Slapničar Av-gust; za ZSK Hermes Košenina Ivan; nadalje smo za prijateljske tekme s pravico nastopanja dne 3. ma-ja za ASK Primorje Dokič Jovo. Posl. odbor je oprostil na predlog M. o. v Mariboru SK Svobodo (Maribor) igranja juniorskih prvenstvenih tekem v pomladni sezoni 1929. SK Zeleznikar se poziva, da predloži tekom 3 dni predpisano postavbo svojega moštva za prijat. tekmo s VSV v Beljaku. Tajnik II.

Službeno iz LNP. Seja upravnega odbora bo danes, v petek točno ob 18.30 uri v kavarni »Emo-na« I. nadstr. — Tajnik I.

SK Ilirija (iz odbora za slavnostno otvoritev kopališča). Tretji sestanek odbora za slavnostno otvoritev kopališča se vrši danes ob 18.30 v klubovi sobi kavarne Evropa. Radi važnosti dnevnega reda je navzočnost vseh gospodov, ki v tem odboru so-delujejo, nujno potrebna. — Tajnik.

SK Ilirija (ženska sekcija). Danes ob 19 va-žen crosscountry trening, katerega naj se si-gurno udeležijo sledeče atletinje: Medveš, Wohlfart, Se-nekovič, Erber in Petrič. Po treningu dobičestni ti-ma, ki nastopi v nedeljo 5. maja v Zagrebu. — Na-čelnik sekcije.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Jutri ob 18.30 važen sestanek vseh igralcev v klubovi sobi ka-

Gospodarstvo

Ljubljanska trgovina

Po podatkih gremija trgovcev v Ljubljani je štel gremij lani 1270 članov (1927 1384), od teh 459 (486) protokoliranih in 811 (898) neprotokoli-ranih članov.

Po posameznih panogah se članstvo razdeli naslednje (v oklepajih podatki za 1928): špecer., kolon in mater. blago 61 (66), mešano blago 167 (152), manufaktura 54 (65), modno blago 54 (52), konfekcija 12 (16), galanterija in norimb. blago 44 (52), pletenine 16 (18), dežniki 3 (3), papir, pis. potrebščine in knjige 46 (46), spedičija 5 (5), čevlji, kože in čevlj.potrebščine 42 (47), vino in žganje 30 (35), les, izdelki 43 (53), stavbni in gradb. material 12 (13), kurivo 6 (10), živina 13 (13), agentura in komisija 89 (91), reklama in so-sredovalnice 10 (10), železnina in stroji 20 (24), motorji, šivalni stroji itd. 24 (20), razstrelivo in puške 2 (2), rudnine — (1), steklo 6 (5), zlatina in srebrnina 14 (13), pohištvo 5 (8), dož. pridelki, moka, semena 36 (40), elektrotehnični predmeti 19 (17), delikatese 19 (34), ribe 1 (2), mleko in izdelki 19 (15), cvetice 6 (4), sadje in zelenjava 192 (213), barve in laki 8 (7), glasilna 6 (6), ko-nopnja in vrvi 2 (2), sveče 1 (1), kadilne potreb-ščine 28 (31), rastline 1 (1), drože — (1), cerkve-ne potrebščine 28 (31), kreda — (1), telov. in sportne potrebščine 1 (1), zobotrebi — (1), štam-pilje 1 (2), mentalnice 2 (3), branjarija in kra-marja 44 (33), sejmarji 87 (126), drogerije 7 (7).

Splošno je opaziti pri večini panog nazado-vanje, tako n. pr. posebno v manufakturi trgo-vini in konfekciji, nadalje v lesni, sadni stroki, najbolj pa je nazadovalo število sejmarjev (od 126 na 87) in delikatesnih trgovin (od 34 na 19). De-likatesne trgovine so se prav posebno razširile zadnja leta (1924 jih je bilo samo 13 v Ljubljani). Namotno na se je povečalo število obratov v trgovini z mešanim blagom, z motorji, šiv. stroji in z mlekom; zlasti pa se je povečalo število branjarij in kramarj (od 33 na 44).

BILANCE IN POSLOVNA POROČILA

Osnrednje mlečarne so lani imele 2.3 milj. l mleka (1927 2.6 milj.). Poprečna nakupna cena za mleko je znašala 1.96 Din napram 1.95 v l. 1927. Nadalje so izdelale 29.259 kg sira in 20.807 kg masla. Osnrednje mlekarne so poslovale lani z 21 mlekarjami in sicer z 10 v lastni režiiji ter z 11, od katerih so jemale stalno mleko, ozir. smetano. Veliko važnost te zedruge za našera kmetovalca kaže najbolj dejstvo, da mu je lani združga skupno unovčila mleka ozir. mlečnih izdelkov za 6 milj. dinarjev.

Borski rudnik. Čisti dobiček borskega rudni-ka za 1928 znaša 30.7 milj. frankov (v 2. polovici 1927 19.5 milj.) na kapital 15 milj. frankov. Leto 1928 je bilo ugodno radi visokih cen bakra. Vse investicije rudnika znašajo 65.4 (+ 4.3) milj. fran-kov. dolžniki in blago 70.8 (+5.7), gotovina in pa 47.8 (+ 23.3) milj. Unikli znašajo 19.4 (+ 2.8), rezerve in amortizacije 89.8 milj. frankov. Skupno je znašala produkcija 1928 15.086 ten bakra napram 12.763 tonam v letu 1927. Dividenda je: 190 fran-kov za prioriteto delnico (110 frankov za drugo polovico 1927) in 187 frankov (samo 2. polovica 1927 107 frankov). Zadnji tečaj delnic v Parizu 4.795 (l. Information 26. t. m.).

Dalmatinska eskomptna banka, glavna podruž-nica Split, izkazavo pri dotociji 2.5 milj. Din, vlo-gah 2.8 in upnikih 14.3 milj. Din 13.234 dinarjev izgube.

Preslica, tekstilna industrija v Oroslavlj. — Pri kapitalu 2.5 in rezervah 1.9 (1.1) milj. so znašali unikli 16.6 (17.7) milj. in čisti dobiček 0.2 (0.2) milj. Din. Ker mora tovarna obratovati z znatnimi tujimi sredstvi, je stavljen običnemu zho-ru predlog za povznanje glavnice.

Merita, tovarna mila v Kruševcu izkazuje pri kapitalu 10 milj. Din 0.18 (0.1) milj. čistega dobička

Bilance praških velebank. Praške velebanke izkazujejo v milijonih Kč tele bilančne postavke (v oklepajih podatki za 1918 v milij. kronah): Živno-stenska lastna sredstva 484 (103), vloge 1898 (179), unikli 2792 (149); Češka Unia-banka lastna sred-stva 387 (876), vloge 1097 (64), unikli 1878 (186); Češka eskomptna banka lastna sredstva 458 (417), vloge 917 (81), unikli 2498 (104); Češka industrial-na banka lastna sredstva 284 (488), vloge 735 (30.5), unikli 1278 (76) milj. Sedaj povečevta Živnobanka kapital za 100 milj., Češka eskomptna in industri-alna pa za 50 milj. Kč.

Občni zbor gremija trgovcev za okrai Kranj se vrši v torek dne 7. maja 1929 ob 16. uri v re-stavraciji Narodna doma v Kranju.

Vinogradnikom mariborske oblasti. — Vино-gradništvo mariborske oblasti troi na svojem do-brem glasu radi šmarnice, ki se je razširila v naših vinogradih med vojno in po vojni. Gospodarski interes države, krakor tudi naše oblasti upravičeno zahteva, da se šmarnica iz vinogradov čimpreje iztrebi. Da se to omogoči, se privoroča precepniti šmarnico v zelenem stanju. Dosedanje izkušnje o zelenem precepljenju šmarnice so pokazale zado-voljiv uspeh, kar je tudi umljivo, kajti, če je šmar-

varne Evropa. Prosim točno in vsi. K sestanku se vabijo tudi gg. odborniki. — Predsednik.

Pred tekmo Ilirija : Primorje. Kdo bo letošnji prvak? Predstoječa prvenstvena tekma med Ilirijo in Primorjem, ki se vrši v nedeljo 28. t. m. na sportnem prostoru SK Ilirije, je tudi letos pred-met dnevnega razgovora za znaten del ljublj-an-skega prebivalstva in tudi za izvenljubljanske sport-ne interese. Za izid se zopet delajo najrazlič-nejšje prognoze, nekatere objektivne, še več pa takih, ki jih narekujejo simpatije do tega ali onega kluba. Razmerje med obema kluboma v prvenstve-ni tabeli je naslednje:

Primorje	9	9	—	—	41:6	18
Ilirija	9	8	—	1	42:8	16

To razmerje kaže, da so letos boljše šanse na strani Primorja.

Nedeljsko tekmo more celo zgubiti z enim golom razlike, pa bo vseeno ostalo prvak; imelo bi v tem primeru sicer enako število točk kot Ilir-ija, toda boljše razmerje golov. Iliriji je potreb-na torej zmaga z razliko dveh golov, ako si hoče zopet osvojiti prvenstvo, ki ga je lani oddala Pri-morju. Iz tega sledi, da stoji Ilirija pred težko na-logo, ki pa gotovo ni neizvršljiva. Zanimanje za nedeljsko tekmo povečuje okolnost, da jo bo vodil internacionalni dunajski sodnik Mies, o katerem so lani pisali zagrebški listi, da je sodil prv. tekmo HAŠK : Gradinski, ne da bi napravil tudi eno samo napako. Kluba postavita v boj tri garniture: ob 10.30 igrajo juniorji, ob 14.30 rezervni moštvi in ob 16.15 I. moštvi.

nica na lastnih koreninah uspevala in kljubovala trdni uši, bo tudi v precepljenem stanju kot pod-laga plemenitih sort dovolj odporna. Da se pre-cepljanje šmarnice čimbolj razširi, se bo dala za vsak precepljen trs šmarnice, kjer se je zeleno cepljenje posrečilo, nagrada v znesku 1 Din. V to svrhu naj predložijo vinogradniki, ki nameravajo precepniti šmarnico, do 30. maja 1929 komisariju oblasne samouprave mariborske oblasti neko-lekovano prijavo števila trsov, ki so določeni za precepitev, do 15. septembra 1929 pa prijavo šte-vila precepljenih trsov šmarnice, pri katerih se je zeleno cepljenje posrečilo, da se izplača nagrada. Resničnost podatkov poslednje prijave mora potrditi pristojni občinski urad ali pa predsednik kake kmetijske organizacije v dotičnem kraju. Nagrade se bodo izplačevale do višine v to svrhu določe-nega zneska in po redu, kakor bodo prihajale pri-jave. — Komisar oblasne samouprave mariborske oblasti v Mariboru, dne 16. aprila 1929, Dr. Le-skovar I. r.

Borza

Dne 25. aprila 1929.

DENAR

V današnjem deviznem prometu je omeniti uvrstitve devize Berlin, zlasti pa Londona od 276.32 na 276.40. Ostale devize neizpremenjene. Promet je bil srednji in je vse devize dala Narodna banka.

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

21. aprila 1929.

	povpraš	pon.	srednji	sr. 18 IV.
Amsterdam	2384.50	249.50	1287.50	—
Berlin	1348.50	1351.50	1350.—	—
Bruselj	—	790.68	—	—
Budimpešta	—	992.05	—	—
Curib	1094.40	1097.40	1095.90	—
Dunaj	798.6	801.6	799.56	799.56
London	276.—	276.80	276.40	276.32
Newyork	55.70	56.90	56.80	—
Pariz	—	222.51	—	—
Praga	168.15	168.95	168.55	168.55
Trst	—	298.16	—	—

Zagreb. Amsterdam 2287.50 bl., Budimpešta 990.51—993.51, Berlin 1348.50—1351.50, London 276—276.80, Curib 1094.40—1097.40, Dunaj 798.06—801.06, Newyork 56.705—56.905, Pariz 221.51—223.51, Praga 168.15—168.95, Trst 297.14—299.14. Belgrad. Berlin 1348.50—1351.50, Budimpešta 990.51—993.51, Bruselj 789.18—792.18, Curib 1094.40—1097.40, Dunaj 798.06—801.06, London 276—276.80, Newyork 56.705—56.905, Pariz 221.51—223.51, Praga 168.15—168.95, Trst 297.12—299.12. Curib. Belgrad 9.1275, Berlin 123.20, Budimpešta 90.60, Bukaresti 3.00, Dunaj 75, London 25.2125, Madrid 74.70, Newyork 519.45, Pariz 20.30, Praga 15.385, Sofija 3.75, Trst 27.20, Varšava 58.25.

VREDNOSTNI PAPIRI

Tendenco državnih papirjev se je ustavila; tečaj vojne škode se je stabiliziral na 420—421, promet v tem papirju pa je majhen. Na ljubljanski borzi so bile zaključene tobačne srečke iz leta 1888 po 65. Med industrijskimi papirji je v Zagrebu Slavonija popustila od 5—5.50 na 4—4.75. V Belgradu pa so bile večeraj prodane eksekutivno delnice Društva za značni promet po 150 (nom. 250).

Ljubljana. Tobalne srečke iz 1888 65, Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 123 den., Praštediona 850 den., Kred. zavod 170 den., Vevče 120 den., Ruše 250—260, Stavbna 50 den., Šešir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 420—421, kasa 419—421 (420), termini: 5. 423—424, 6. 426—428, 12. 447.50—448.50 (448), 7% inv. pos. 86.25—87.25, agrari 54.25—55. Bančni pap.: Hipo 206—208 (208), Poljo 15.50—16, Hrv. 50 den., Kreditna 93 den., Jugo 83.50—84 (84, 85, 84), Lj. kreditna 123 den., Medjun. 55 den., Hrv. 7900—8100, Prašte-diona 850—860 (850), Srpska 146—148 (147), Zem. 136.50—139 (136.50). Ind. pap.: Gutmann 202—205 (203, 205), Slavonija 4.75—5 (4.75), Slavex 102 den., Danica 145 h, Drava 400—405 (400), Seče-rana 460—465, Osj. ljev. 175—185, Brod. vag. 270 h, Unioin 180—185, Isis 21—24, Ragusea 350—558, Trbovlje 455—460, Vevče 125 den., Piv. Sar. 230 blago, Jadran, plovdba 580 h.

Belgrad. Narodna banka 8100, maj 8200, 7% inv. posoj. 86—87, agrari 54.50—55, vojna škoda 418—418.50, 5. 422.50, 6. 425.

Dunaj. Podon.-savska-Jadran. 80.50, Wiener Bankverein 22.50, Bodencredit 100.40, Creditanst. 55, Escomptes 21.25, Jugo 6.82, Aussiger Chemische 264.50, Slavonija 22.20, Alpine 42.40, Trboveljska 58, Leykam 7.05, Rima Murany 115.10.

Les

Sveta življenje in vrvenje

Dunajčani izumirajo

Vsak dan nad 100 smrtnih slučajev - Rekordna številka umrljivosti

Te dni je dunajska mestna občina objavila podatke o gibanju prebivalstva na Dunaju za prva dva meseca tekočega leta. Ti podatki niso prav nič razveseljivi. Predvsem kažejo, da letošnja izredno ostra in dolgotrajna zima ni zahtevala samo gmotnih, ampak tudi celo vrsto človeških žrtev. Letošnji februar je na Dunaju umrlo 3227 oseb, rekordno število smrtnih slučajev, ki ga obdonavsko mesto po svetovni vojni še ni beležilo. V istem mesecu preteklega leta, v februarju 1928, je na Dunaju umrlo 2284 oseb; torej je v letošnjem februarju poskočilo število smrtnih slučajev skoro za 50 odstotkov. Pri tem je treba še posebej poudariti, da so preteklo zimo Dunaju prizanesle razne nevarne nalezljive bolezni in tudi število moramov v mesecu februarju ni bilo posebno visoko. Zato je visoko število smrtnih slučajev v letošnjih zimskih mesecih tembolj značilno. Med tem, ko število smrtnih slučajev raste, stalno nazaduje število rojstev in uradno se je ugotovilo, da je že v letošnjem januarju dunajsko prebivalstvo nazadovalo za 1400 oseb. Radi močnega porasta smrtnih slučajev v februarju moramo računati, da se je v prvih dveh mesecih tekočega leta število prebivalstva Dunaja zmanjšalo za najmanj 3500 oseb.

Dunajsko prebivalstvo nazaduje tedaj vsak dan za povprečno 50 do 60 oseb! Če bodo te razmere trajale dalje, bo do konca tekočega leta

padlo prebivalstvo Dunaja za 18 do 20 tisoč oseb.

Ze pred nekaterimi leti so zdravniki, socialni politiki in statistiki, vpoštevajoč trajno nazadovanje rojstev in vedno rastoče število smrtnih slučajev, opozarjali na možnost počasnega izumiranja dunajskega prebivalstva. Takrat so te napovedi splošno smatrali za preveč črnogledne. Mnogo prej, kakor so celo strokovnjaki mislili, so se te napovedi uresničile. Ze za leto 1928 je uradna statistika izkazala, da je Dunaj nazadovao za 7 tisoč, v zadnjih petih letih pa za okroglo 16 tisoč prebivalcev. Medtem ko šteje Berlin, ki je imel ob koncu preteklega stoletja enako število prebivalcev kakor Dunaj, danes že štiri milijone duš, se število prebivalcev Dunaja vedno bolj manjša in ne dosega danes niti polovice berlinskega prebivalstva.

Število na Dunaju rojenih prebivalcev obdonavskega mesta pa je še mnogo, mnogo nižje. Kakor se je namreč že pri zadnjem ljudskem štetju ugotovilo, je od prebivalcev Dunaja samo 54 odstotkov rojenih na Dunaju, medtem ko 16 odstotkov izvira iz ostale Avstrije, 30 odstotkov prebivalcev je pa rojenih v inozemstvu. Pri ljudskem štetju so našli 1.004.300 pravih Dunajčanov in Dunajčank, rojenih na Dunaju, to število je pa od tedaj iz navedenih vzrokov zopet padlo. Danes je komaj še pičel milijon pravih Dunajčanov in napoved o izumiranju Dunajčanov je, kakor vidimo, le preveč upravičena.

Buharin

Tomski

Rykov

so radi težkih nespornostim izstopili iz »Politbüro-ja«, t. j. načelstva komunistične stranke Rusije. Buharin je najboljši teoretik »Ljeningizma«. Tomski je doslej veljal za vsemočnega voditelja strokovnih društev. Rykov je predsednik sveta ljudskih komisarijev.

Kitajski denar

Na Kitajskem so sedaj tri vrste denarja: srebrni, bakreni in papirnati.

Srebrni denar: »Taël« velja 1 piaster (mehikanski dolar) in 39 centov; tehta 37.80 gr in velja 15.72 frankov. — »Piaster« tehta 28.14 gr in velja 11.45 frank. — »Kotsec« velja 10 centov ali ena desetina piastra, toda v resnici ne velja več kot 8 centov in še to se spreminja po okoliščinah. Bakreni denar: »Son« je v začetku veljal 1 cent, eno desetino kotseja, sedaj je pa v resnici treba 24 son za 1 kotse in 290 son za 1 piaster ali tayang. — »Sapeque« ali »casch« je deseti del 1 son-a. Papirnati denar: To so bankovci »Bank of China« in »National Commercial Bank« za 10 centov, 20 centov, 1 dolar, 5, 10, 50 in 100 dolarjev.

Življenje je na Kitajskem sedaj zelo drago, a še dražje misijonarjem radi zmanjšanja vrednosti franka. Recimo, da škof da misijo-

narju letne plače 1000 dolarjev. Ta misijonar ima residence, več kapelic na teritoriju približno 10.000 km² in ima vsaj tri katehiste. Vsak ga stane 15 dolarjev na mesec, oziroma 50 centov na dan, ker navadni zidarski delavec ima 78 centov na dan, na leto stanejo 3 katehisti 540 dolarjev. Razen tega mora pač imeti hlapca in kuharja. S hrano ga vsak stane 8 dolarjev na mesec ali oba 192 dolarjev na leto. Če ima šolskega učitelja, mora računati še 180 dolarjev na leto. Tako mu ne ostane več kakor 88 dolarjev za kult, potovanja, hrano, obleko, kurjavo, luč, popravke in vzdrževanje hiše in kapelic, davke itd. — Misijonar torej ne more drugače živeti kot od svojih honorarjev za sv. maše, a razen tega je večkrat prisiljen prositi miloščino.

Svetovni pustolovec

V Parizu so pred par dnevi zaprli značnega dunajskega pustolovca Karla Willingerja. Moža imajo policijske oblasti vseh dežel slabo zapisanega.

Od rane mladosti nepoboljšljiv nepridiprav je moral pustiti šolo in se učiti vrtnarstva. Pa ni dolgo zdržal. Šel je po svetu, da bi na lažji način, s sleparijo, prišel do denarja. Ni dolgo trajalo, da je stal pred sodnikom. Na Reki je dobil radi tatvine mesec dni ječe in par mesecev kasneje, leta 1910, ga je dunajsko deželno sodišče obsodilo radi goljufije na osem mesecev težke ječe. Kmalu pa je pobegnil iz ječe in od tedaj je živel od raznih sleparij, ne da bi se policiji posrečilo, da bi ga spravila pod ključ.

Posebno ljubezen je kazal do plemenitaskih imen. Enkrat se je pojavil kot baron Ludringshausen, drugič kot baron Zollingshausen, in ko ga je njegova družina pripravila do tega, da se je izselil v Ameriko, se je nazval Karel pl. Badenthal. Willinger je namreč rojen v Badnu.

Njegova največja sleparija pa je postala zanj usodna. Willinger se je v Nizzi seznanil z neko škotinjo, kateri je polagoma izvalil 1500 funtov šterlingov. Končno jo je še pregovoril, da je šla z njim v Quebec, kjer se je z njo navidezno poročil in potem kot »zakonit sopro« prodal vse dragocenosti žene. Ko je ostala škotinja brez vseh sredstev, jo je enostavno zapustil. Škotinja ga je ovadila in končno se je policiji posrečilo, zapreti že dolgoiskanega zločinca.

Kaj vse izgine na svetu

Kriminalna policija v Bratislavi se bavi s skrivnostno zadevo, ki se bo najbrže razvila v velik škandal. V palači bratislavske vojaške kazine so po prevratu madžarske oblasti izročile češkoslovaškemu mestnemu poveljstvu natančen inventar oprave. Med drugim je bila v palači knjižnica z 20.000 knjigami, srebrna jedilna garnitura za 144 oseb, dva glasovirja, 10 pravih perzijskih preprog in dragocene porcelanaste posode. Skupno je bila vsa oprava in oprema cenjena na milijon predvojnih kron. Pred kratkim so vnovič napravili inventuro, ki je pokazala neverjetno spremembo. Glasovir je bil še samo eden, v knjižnici manjka 12.000 knjig, srebrna jedilna garnitura je izginila, prav tako tudi dragocene perzijske preproge. Vojaško mestno poveljstvo je izročilo vso zadevo policiji v preiskavo.

Vodni bicikelj. V Parizu živi Anglež Roger Vincent je s svojim vodnim biciklom prevozil Kanal od Calaisa do Dovra v 5 urah 35 minutah. Na tej nevarni vožnji je sijajno dokazal vporabnost in odpornost vodnega bicikla.

Vihar potopil potniški parnik

Nad 100 oseb utonilo.

Težkim nesrečam na morju in na suhem na Japonskem se je te dni pridružila nova nesreča, ko se je potopil velik potniški parnik. Japonski parnik »Toyokuni Maru« je v ponedeljek med hudim viharjem južno od Hokkaido zadel ob čeri. Ladja je bila tako zelo poškodovana, da je mogla, preden se je potopila, poslati samo en klic na pomoč. Dva parnika, ki sta na ta klic hitela potopljeni ladji takoj na pomoč, sta mogla od 209 potnikov rešiti samo 97. Potniki potopljenege parnika, so bili večinoma sami japonski ribiči, ki so hoteli priti na Kamčatko.

Strašna suša v Airiki

Po jugozapadnih afriških pokrajinah puštošita suša in vročina. Rastlinje je popolnoma požgano in ljudje so se začeli, išoč hrane, izseljevati. V teh krajih je živa voda zelo redka in ljudje in živali so odvisni od deževnice. Dežuje približno po dva meseca na leto. Stojčea voda se v tropskem podnebjukmalu usmradi in postane neporabna za čaj, kavo ali kakršnokoli drugo hrano. Letos je pa dež sploh izostal, tako da je zamrlo celo rastlinje. Poizkusili so izkopati umetne vodnjake, a brez uspeha.

Človeka darovali maliku

Človeške žrtve med malikovalci še vedno niso docela iztrebljene. Nov tak slučaj pravkar poročajo iz Onitshe v Južni Nigeriji. Domačini v tamkajšnjih gozdih so darovali nekemu božanstvu gobavega človeka. Bo-

Poslanik Hugh Gibson, ameriški zastopnik na ženevski pripravljavi razorožitveni konferenci, je stavil konkretne predloge za razorožitev.

žanstvo je bilo — tako pripovedujejo divjaki — v sporu z vaškim poglavarjem in za spravo je bilo treba darovati človeka. Vaški poglavar je bil uradno priznan in svojega dovoljenja za umor ni dal javno, pač pa najbrže tajno. Angleška oblast ga je zato odstavila. Domačina, ki je gobavca v bogoslužne namene umoril, so zaprli in pride pred sodišče.

Dijaška bitka v Lvovu

V neki lvovski restavraciji je prišlo do krvavega spopada med člani akademske zveze »Venedia« in člani židovskega akademskega društva »Fraternitas«. Dijaki so se vrgli drug na drugega z meči in rapirji, padli so pa tudi revolverski streli. Šestindeset dijakov obeh društev je bilo ranjenih, med njimi sedemnajst težko. Sin nekega lvovskega odvetnika je dobil dve krogli iz revolverja. Restavracijo so dijaki popolnoma razbili. Univerzitetna oblast je uvedla najstrožjo preiskavo.

S plesa v smrt

Tri šestnajstletna dekleta v Londonu so se vračala ponoči s plesa domov. Med potjo so se šalile, smejale in pele. Prišle so do mesta, kjer prekrži železniška proga cesto. V tem trenutku je privznila lokomotiva in vse tri deklice, ki je niso opazile, strašno razmesarila. Šele drugi dan zjutraj so našli razkosano trupla nesrečnih deklic.

Smešnice

Po boksanju.

Boksar pride od boja domov. »Za božjo voljo, ljubček,« je zakričala njegova žena, »strašno črne oči si dobil!« »To še ni nič, ti bi morala videti mojega nasprotnika!« »Kako pa je ta izgledal?« »Ne vem, ga nisem mogel videti.«

Ponesrečen poklon.

Mlada žena: »Zani, če bi bila sedaj zelo daleč proč od tebe, ali bi me imel potem še tako rad?«

Mož: Seveda, srček, čim dalje od mene bi bila, tem rajši bi te imel.«

Soba s kopalnico.

Janez išče mesečno sobo. Na Glavni cesti 12 najde listek z napisom: »Odda se soba s kopalnico.«

Janez vstopi in gospodinja mu pokaže:

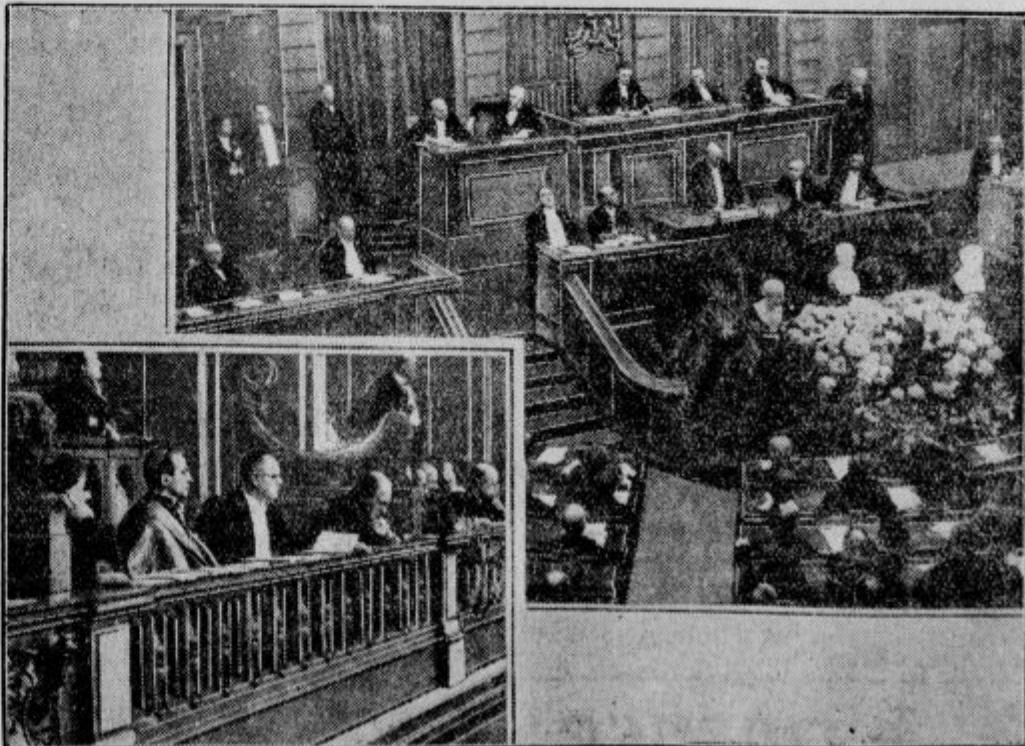
»Tu je soba.«

»Kopalnica je poleg?«

»Da, pri moji sestri v sosednji hiši!«

Boj Amerike proti tihotapstvu alkohola. Čim strože nastopa alkoholna policija proti tihotapcem alkohola, tembolj pretkani postajajo tihotapci. Slika nam predstavlja tihotapca s posebnimi žepi za steklenice.

Proslava 100letnice nemškega starinoslovskega zavoda v Rimu, ki se je vršila ob navzočnosti številnih zastopnikov mednarodne znanosti in mnogih diplomatov v nemškem parlamentu. Na govorniškem odru pruski prosvetni minister. Levo spodaj: nuncij Pacelli, državni kancelar Müller in ameriški poslanik Shurman v diplomatski loži.

Za duha in srce

Zvonimir Rogoz

(O priliki njegovega odhoda v Prago.)

Zvonimir Rogoz je sprejel ponudbi mu angažman na Narodnem Divadlu v Pragi ter se v soboto zvečer poslovil od ljubljanskega občinstva. Poslovi se v vlogi Fedje v »Živem mrtvecu«, ki spada med njegove najmočnejše in najzanimivejše kreacije. Rogoz nam zatrjuje, bo g. Rogoz v naslednji sezoni tudi v Pragi igral Fedjo. Angažiran pa je bil na podlagi dveh gostovanj, in sicer kot Hamlet in kot knez Myškin v dramizaciji Dostojevskega romana »Idioti«. O obeh kreacijah — Hamleta je igral slovenski, Myškina pa po češko — so se vsi praški listi, med njimi tudi najavtoritativnejši, izrekli nad vse pohvalno in laškavo, priznavajoč Rogozu izredno bogat in vsestranski stvariteljski talent, ki je sposoben tudi še za nadaljni razvitek. »Pravo Lido« piše: »Rogoz smo videli kot Hamleta in kot Myškina. On je močna igralska osebnost, sposobna za največje igralske naloge.« »Narodni listi« posvečajo Rogozu gostovanju dolge kolone in zaključujejo: »Rogoz ni analitik. On shvača svojo vlogo sintetično, pronikne instinktivno v njeno bistvo ter jo vso prekrasi s svojim stvariteljskim temperamentom. Njegova dinamika je v glasu in gesti. Oder mu je življenje in življenje oder. On je čistokrvni gledališki človek in poleg tega čista slovenska duša.«

Svojo gledališko kariero je začel Zvonimir Rogoz v Zagrebu. Toda ni mu bilo dano, da bi rastele ter se razvijale v svojem rodnem mestu. V Zagrebu je nastopal samo kot — volonter. Vso poznejšo dobo, od 1909. leta pa do prevrata, je preživel v potujočih družinah ter na majhnih odrih hrvatske province. 1919. leta je bil angažiran kot taktatni član mestnega gledališča v Varaždinu za Narodno gledališče v Ljubljani, ki ga je vodil Slovenski gledališki konsorcijski Rogoz je kaj kmalu postal centralna figura taktatnega ansambla ter bil z ostalimi kolegi leto kasneje sprejet v državno službo. Od tedaj se je razvijal pred našimi očmi ter rastele od sezone do sezone. Igral je vse. Širina njegove igralske grudi je ogromna. Od tragičnega funaka do najbolj komične figure in vse, kar leži vmes, vse je njegov — fah! In v vseh panogah se je enakomerno razvijal in poglobljal.

Deset let je živel med nami. Hvalenost smo mu za lepe ure čistega umetniškega užitka, ki nam jih je dal. Obhajujemo, da odhaja, toda veselimo se z njim, da je dosegel to, česar pred njim še ni dosegel noben slovenski igralec. Ohranili bomo Rogoza in vse njegove like v živem spominu, zlasti njegovega Hamleta. Rogoz je prvi na slovenskem odru izžgal vso globino in vso tragičnost tega nesrečnega danskega princa. Petdesetkrat ga je igral pri nas. A že po prvem nastopu smo se zavedali, da so bili vsi dotodajni poskusi, postaviti to žaloigro na naš oder, le dokaz — dobre volje.

Hvala vam, gospod Rogoz, mnogo sreče med brati Čehi in — na svidenje!

Gostovanje prvačev Narodnega divadla v Ljubljani

V ponedeljek, 29. t. m., in v torek, 30. t. m., gostujejo v naši drami češki igralci. V ponedeljek igrajo znano O'Neillovo dramo »Ana Christie«, v torek pa Raynalovo dramo »Grob neznanega junaka«. Prvaki prvega češkega gledališča se predstavijo ljubljanskemu občinstvu z izbranim sporedom. Prvi večer bomo videli gospo Leopoldo Dostalovo ter gg. Vydro in Vojto, drugi večer gospo Vrhlicko ter gg. Vydro in Karna. — Pozdravljamo odlične češke goste z željo, da odnesejo najlepše vtise iz Slovenije ter nas še večkrat obiščejo.

Bogdan Popović

Ni dolgo od njegovega dvojnega jubileja, Hviljenjskega (65 let) in profesorskega (35 let). Minulo soboto pa se je svečano proslavilo njegovo imenovanje za častnega doktorja filozofije na belgijemskem vseučilišču. Ker je Popović najavtoritativnejša umetnostno-kritična osebnost med Srbi in morda tudi sploh med Jugoslavlani, se spodobi, da se ga spomnimo. Radi ozkega prostora bom skušal dati samo obrisno nakazano, silhueto podobno njegovu.

Rodil se je 20. dec. 1863. l. kot sin solidne belgajske meščanske družine. Po maturi (1881) se je vpisal na »Veliko šolo« in jo l. 1885. končal. Ko mu je potekla doba pripravništva, so ga poslali v Pariz, kjer je v letih 1887.—1892. na Sorbonni študiral občo zgodovino književnosti. Naslednje leto je bil imenovan za izrednega, a 1905. leta za rednega profesorja na belgijemski univerzi za isti predmet, kjer je ostal do letos, ko so ga vpokojili.

Za knjigo se je zanimal zelo in zgodaj. Že kot gimnazist je pisal študijo o Büchnerju. S kritiko je začel l. 1884. Iz teh prvih let je posebno znana njegova fina študija »O Beaumarchaisu« (»Otadžbina« 1889, »Delo« 1894), ki jo je nekoliko razširjeno izdala v posebni knjigi Srp. Kni. Zadruga (1925). Ko je Nedić osnoval književni »Srpski pregled« (1895), je bil Popović eden najagilnejših njegovih delavcev. Prav tu je publiciral priznano študijo »Vaspihanje ukusa«. Predavanje »O književnosti« je izšlo v »Delu« (1895). V mlačen, raztrgano, nacionalno bolno, književno-kulturno manj aktivno in po veliki večini samo amatersko dobo padajo prvi pomembnejši koraki Popovičevi. On je eden prvih srbskih umetnostno-književnih profesionalcev borec za čisto umetnost, veliki teoretik in močni stilist, ki je z novim stoletjem še z nekaterimi (Slobodan Jovanović, Jaša Prodanović, Pavle Popović, Skerlić, Cvijić itd.) pokrenil še danes vodilni srbski literarni list »S. K. Glasnik«, bil duša njegova, ga nekaj let urejal in mu ostal do danes zvest spremljevalec. Večino svojih poznejših kritičnih del je objavil v njem. Umetnostno se ni specializiral, ampak se je udeleževal v vseh treh njenih glavnih področjih: v pismu, sliki in glasu. V prve tajne sličarstva ga je uvažal Doka Krstić, predhodnik moderne v Srbiji. Glasbeno je nastopal kot solist v belgijemskem Narodnem pozorišču. Bil je tudi član kvara, v katerem so bili še Mokranjac, Šram in Svoboda. Vendar je glavno polje njegovega dela književnost. Tu, na polju kritike in esaja, je ustvarjalec, tu je njegovo reformatorsko poslanstvo najbolj našlo tal in dalo stoteran sad. Zato se ne smemo čuditi, če je danes Popović-stareček tako spoštovan in tako priljubljen med univerzitetno mladino. Saj ji je svojo dušo dal, svojo ljubzen in mladost. Publiciral je 13 knjig in brošur, do 100 obsežnejših razprav, kritik in študij (najpo-

membnejše teme: o književnih listih. Dumas, Mallarmé, Shakespeare, Beethoven, Verdi, Tennyson, srpska dekorativna umetnost, narodna pesem. Skerlić; knjige: »Ogledi iz književnosti« (dve knjigi), »Les Mensonges bulgares«, »The psychology of an upstart nation: the Bulgars« (1919), »Iz teorije književnosti« (1910) itd., izdal »Ontologijo novejših srbske lirike«, ki je doživela že šest izdaj, precej prevajal iz svetovnega slovstva, delal na »Francosko-srbskem slovarju«, pisal krajše referate za prosvetno ministrstvo, univerzo, S. K. zadrugo, bil stalni javni predavatelj in poleg vsega vrtil vztrajno in uspešno naporno službo vseučiliškega profesorja, ki bi drugemu vzela ves prost čas. Sedaj, na stara leta, piše še svojo apološko, svoje veliko delo »O lepem«, ki ga že 30 let na srcu nosi in ki bo obsegalo tri knjige.

Taka približno bi bila samo grobo skicirana podoba Bogdana Popoviča. Kdor bi hotel videti njeno minucioznost, kdor bi si hotel tega duševnega orjaka srbskega pod drobnogledom ogledati, naj naroči pred par dnevi izšlo obsežno (53 tiskovnih pol v kvartu) »Spomenico« njegovo, ki so mu jo kot vezilo poklonili njegovi tovariši, spoštovanci in učenci. Prinaša čez 70 študij in sestavkov o njem in stane 200 Din. Naroča se: Geza Kohn, Beograd.

Vršac, 24. apr. 1929.

Tone Potokar.

»Dubrovačka trilogija«. Po petnajstih letih, ko bodo danes v soboto, 27. apr., zopet igrali v belgijemskem Narodnem pozorišču. Zopet bodo zvenele skozi dvorano sladke, lirске besede kneza-pesnika Iva Vojnovića, avtorja »Lazareva vaskresenja« in »Majke Jugovića«. Ali to pot ne bo v njej njega, našega velikega pesnika z Jadrana, z morja, izmed oljk in cipras, ne bo ga, ker on je umrl za ta svet in slep tiho živi in z mislimi po preteklem hodi in smrti čaka v sanatoriju v Krunski ulici v Belgradu Ponovna uprizoritev »Trilogije« je bila vsekakor potrebna. Saj je to eno prvih naših dramskih del po umetniški vrednosti. Režijo ima v rokah Branko Gavella. Zato upam, da bo stvar uspeša. — Tone P.

Jugoslovanski likovni umjetnik je ime vestniku za stanovske koristi likovnih umetnikov, kojega 1. številka je nedavno izšla. V uredniškem odboru so Josu Bužan, Hinko Smrekar, M. Gjuršić in Saša Santel, izdaja ga pa Udruženje grafičnih umetnikov. V prvi številki bomo poziv na čim ožjo skupnost vseh likovnih umetnikov države. Potem najhujšo kroniko umetniških razstav v celni državi od 1918 do 1928. Prinaša tudi adresar likovnih umetnikov iz cele kraljevine. List bo izhajal štirikrat na leto za naročnino 30 Din.

Božidar Kune in Zinka Vilfan-Kunečeva koncertirata v četrtak 2. maja v Hrvatskem glasbenem zavodu v Zagrebu.

PRIKROJEVANJE PERILA po životni meri. Strokovna učiteljica Ema Arkovala v nazorih slikah in točnih navodilih podaja v tej knjižici pouk gospodinjstvom dekletom in šiviljam, kako čisto brez tuje pomoči krojiti in sešiti žensko, moško ter otroško perilo ter posteljno, namizno in lišno perilo. Knjižica, ki se v domačem gospodinjstvu ne more pogrešati, stane 40 Din.

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani.

UČBENIK ČESKEGA JEZIKA profesorja Orožna odgovarja vedno bolj rastoči potrebi. Pričujoči čbenik z lahkoto in temeljitostjo obenem uvaja v popolno znanje češkega jezika. (Cena broš 40, vez 50 Din.)

Dobi se v »Jugoslovanski knjigarni« v Ljubljani

Kameninaste cevi

dobavlja vsako množino

MATERIAL, trg. d. z o. z. Ljubljana, Dunaška cesta 36.

SELITVE

v pohištvenih vozeh, kakor tudi na peresnih dirah izvršuje najtočneje in najskrbneje trdka JAVNA SKLADIŠTA družba z o. z., Ljubljana, Dunaška c. 33. Istotam se vskladiščuje pohištvo v suhih prostorih.

Ako se hoče veseliti

spomati, obišči mojo trgovino, kjer boste gotovo našli marsikaj v vašem razvedrilo. — Velika zalga vseh v to stroko spadajočih delov po najnižjih cenah

Prodaja se tudi na obroke!

Priporočila se

Tehnik Josip Banjai

Ljubljana, LJUBLJANSKI DVOR, Pražakova ul. 19

Dürkopp in drugih najboljših svetovnih znamk.

Dürkopp Minerva, najboljši v materijalu in najlepši opremljeni

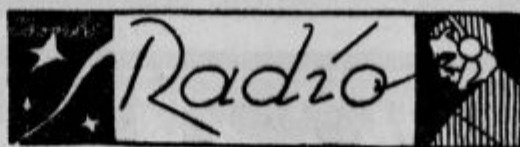

Columbia, Odeon in drugih na najolnejših trdk

Ceno se odda 1 ležeči, zloženi

valjasti parni kotel

iz dveh cilindričnih gornjih kotlov in enega nabiralca pare z dvema cilindričnima spodnjima kotloma s prečnim vrelcem. Kurilna ploskev 60 m², dovoljeni pritisk 9 atm., leto izdelave 1906. Pojasnila daje: **Kranjska industrijska družba, Jesen ce-Fužne, Gorenjsko**

V vsakem avtu radio-aparat. Znani ameriški avtomobilski konzern Stutz Motor Car Co. sporoča, da bo opremil vse nove vozove s šestcevnim sprejemnim aparatom. Aparat bo docela nevidno spravljen v karoseriji vozov in ga bo lahko regulirati z nekaj gumbi. Antena bo vdelana v streho. Na razpolago bo tudi majhen zvočnik.

Programi Radio-Ljubljana:

Petek, 26. aprila: 12.30 Reproducirana glasba. — 13.30 Glasovna napoved, reproducirana glasba. 13.30 Borzna poročila. — 17.30 Koncert Radio-orkestra. — 18.30 Primerjajoče veroslovje, dr. Ehrlich. — 18.30 Gospodinjstvo, gna. Krekova. — 19.30 Francosčina, dr. Leben. — 19.30 Iz glasbenega sveta, dr. Vurnik. — 20.30 Pevski solistični večer g. Pavla Grbe, člana kr. opere: 1. Moj se dragi na put sprema (srb. narodna), 2. Čaša vina (srb. nar.). 3. Mirjam (srb. nar.). 4. Biljana platno beleže; 5. Izlezi babo mori; 6. Jel'te žalba; 7. Našo Erbez; 8. Planino moja; 9. Coknala majko puknala (srbske (makedonske) narodne). 10. Sinoč dočkan podjoh (srb. narodna, Bosna). 11. Moj dilbere (srb. nar. Vojvodina). 12. Moja mati čilim tka (srb. nar. Hercegovina). Večino pesmi harmoniziral g. Balatka. — 21. Koncert radio-orkestra. — 22. Poročila in časovna napoved.

Sobota, 27. aprila: 12.30 Reproducirana glasba. — 13.30 Glasovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30 Borzna poročila. — 17.30 Poljske in ruske pesmi, poje g. J. Likovič, pri klavirju spremlja gđ. Lesković. 1. Kenbrovin: Drago delce, 2. Rubinstein: Sen. 3. Rubinstein: Melodija. 4. Moniuszko: Helka, arija Jana. 5. Čajkovskij: Na plesu šumečem. 6. Čajkovskij: Evgenij Onegin, arija. 7. Niewiadomski: Matiček (Maelek, polj. narodna). 8. Niewiadomski: Krakowiak. — 18.30 Nemščina, ga, dr. Pliskernik. — 19.30 Šibenik in okolica. Propagandno predavanje v nemškem, slovenskem in češkem jeziku, sestavljen ravnatelj Pintar. — 19.30 Ali socialno zavarovanje obremenjuje narodno gospodarstvo, predlaga rav. dr. J. Bohinjec. — 20.30 Koncert pevskega kvarteta Glasbene Matice (gg. Pelan, Pečenko, Završan in Skalar): Večer starih slovenskih četverosplovov: 1. Hajdrih: Mladini. 2. Narodna: Slovensko delce. 3. Rihar: Savica. 4. Jenko: Tiha luna. 5. Dr. G. Ipavie: Vsemine. 6. Dr. G. Ipavie: O mraku. 7. Mašek: Pri zibelci. 8. Dr. G. Ipavie: Tam za goro. 9. Jenko: Lepo zelenela je. — 21. Koncert radio-orkestra. — 22. Poročila in časovna napoved. — 22.15 Sprehod po Evropi.

Drugi programi:

Petek, 26. aprila. Belgrad: 12.45 Plošče. — 13.15 Poročila. — 19.30 Prizori iz »Revizorja« (Gogolj). — 20.15 Radio-kvartet: Debussyjeve skladbe. — 21.20 Poročila. — 21.30 Jazz. — Zagreb: 13.15 Plošče. — 17.15 Koncert. — 20.35 Klavirski večer. — 22. Lahka glasba. — Praga: 11.15 Plošče. — 12.30 Koncert. — 16.15 Noveknjige. — 16.25 Koncert. —

INGELEN U4
štiri-elektronski aparat
z zaščiteno mrežico
Din 3950.—

17.45 Sadjarsko predavanje. — 19.05 Plošče. — 19.30 »Kamela skozi šivankino uho«, igra. — 22.20 Lahka glasba. — Stuttgart: 12.15 Plošče. — 16.15 Koncert. — 19.30 Vreme. — 20.30 Komorna glasba za pihala. — 21. Veseloligra. — 21.30 Zabavna glasba. — Toulouse: 18.45 Koncert. — 14.15 Plesna glasba. — 21.30 Koncert vojaške godbe. — Bern: 18.15 Plošče. — 20.50 Zabavni večer. — 21.20 Koncert. — Katowice: 16. Plošče. — 17.35 Koncert iz Varšave. — 20.15 Simfoničen koncert iz Varšave. — Berlin: 15.30 Sportno predavanje. — 16.30 Recitacije. — 17. Koncert pesmi s klavirjem. — 19.30 O sadnem drevju. — 20. O evropskih politikih. — 20.30 Ljudska igra. — Dunaj: 11. Kvartet Cerda. — 16. Orkester. — 17.40 Glasbena akademija. — 19. Delavska ufa. — 19.30 Zborovski koncert: »Velika maša« (Bittner) za soli, zbor, orkester in orgle; nato lahka glasba. — Milan: 11.15 Plošče. — 12.20 Kvintet. — 15.35 Jazz. — 16.30 Otroško petje. — 17. Jazz. — 20.30 Simfoničen koncert. — 23. Jazz. — Budapest: 9.15 Trio. — 12.05 Koncert vojaške godbe. — 19.30 Prenos opere; nato ciganski orkester.

Socialna vprašanja

KMET IN BANKIR

Sloviti irski pisatelj Chesterton razpravlja v svojem časopisu »G. K. s Weekly« o zdravi ulogi kmeta in nezdravi ulogi bank v gospodarstvem življenju narodov. Vse stremenje bankirja — piše Chesterton — gre za tem, da prepriča ljudi od kmeta do sebe samega, da svojo posest za nekaj časa posodijo in potni z dobičkom dobene nazaj. Tako drse polagoma vsi v mrežo zapletenih finančnih odnosov, v katerih je pač teoretično možno govoriti o lastnini, praktično pa ne morejo več poljubno, vsak trenutek z njo razpolagati; v mrežo, v kateri se krije toliko nevarnosti, da redko kdo pride iz nje z zdravo kožo. Kar pa danes potrebujemo, ni večno izpreminjajoče se sistem dolgov, spekulacij in investicij, marveč normalne razmere, ki se ne izpreminjajo. Zato je prava škoda, ako vledajo narod bankirji, ki morajo po celem svojem obrtu stremiti za tem, da onemogočijo kmeta kot prevladujoč tip.

ALI IMA DELAVEC POLEG MEZDE PRAVICO DO DELEŽA NA DOBIČKU?

O tem vprašanju razpravlja v eni letošnjih številki glasilo francoske duhovščine »L'Ami du Clerge«. Med drugim izjavlja: Predvsem je treba ugotoviti, da si delavec s svojim delom pridobi dejansko pravico do proizvoda, ki ga je sam izvršil ali pa je pri njegovi izvršitvi sodeloval. Z mezdno pogodbo te svoje pravice ni prodal in mu gre poleg pogojene plače tudi še delež na dobičku iz sadov njegovega dela. Vsekakor more biti tudi plača sama zadostno povračilo za njegovo delo, ako je dovolj visoka; toda običajno temu ni tako, ker je delavstvo, najsi tudi organizirano, vedno šibkejši del in prisiljeno, da sprejme plačo, ki njegovega dela ne odtehta v polni meri. V kakšni obliki naj dobí delavec svoj delež na dobičku svojega dela poleg mezde, tako da bo pravično nagradjen za svoje delo, je vprašanje, ki se da različno rešiti. Zgoditi se more to v obliki posebnih doplačil k mezli po višini čistega dobička, ki ga doseže podjetje, dalje v obliki delnice itd. V koliko ima država dolžnost in pravico, da poseže v posamezno rešitev tega vprašanja, je med katoliškimi moralisti še sporno. Toliko pa je gotovo, da podjetnik ni edini lastnik delovnih sadov, marveč je to kolektivna, skupna lastnina, ki jo je treba pravično razdeliti. A pod določnimi pogoji pa more biti, kakor že rečeno, v naprej izplačana mezdna pravično povračilo za delo.

STANOVANJSKA SAMOPOMOČ

Splošnokoristna stavbna in naselbinska družba »Domačijec« v Berlinu je zgradila doslej na mestnem ozemlju okroglo 4000 stanovanj z 2 do 5 sobami in vsemi modernimi pritliklinami. Deloma so to ogromni bloki hiš, deloma pa enodružinske hišice z vrtovi (74 po številu). Za stvrbne stroške jamči »Državna zavarovalnica nameščencev«. V prvi vrsti so pri teh stavbah udeleženi uradniki.

Natečaj!

Društvo »Putnik« v Beogradu, Kolarčeva ul. 1, potrebuje za centralo —

RAVNATELJA

Ponudbe naj se dopošljejo do 1. junija letos v priporočenem pismu z označbo kvalifikacije, dosežanega službovanja, znanja tujih jezikov, referenc itd. Ponudbi naj se prilože prepisi spričeval o dosežanem službovanju in označi, na kako plačo se reflektira. Reflektanti morajo biti državljani SHS z dovršeno vojno obveznostjo.

Brzljavi drogi

Kupi se 1000 komadov smrekovih brzljavih drog, in sicer:

- 20% 8 m dolgi 11 do 13 cm v vrhu,
- 10% 8.50 m dolgi 12 do 13 cm v vrhu,
- 25% 9 m dolgi 12 do 14 cm v vrhu,
- 10% 10 m dolgi 12 do 14 cm v vrhu,
- 25% 11 m dolgi 13 do 15 cm v vrhu,
- 10% 12 m dolgi 13 do 15 cm v vrhu

dobava do konca maja 1929, drogi morejo biti toliko osušeni, da ne presega m³ 700 kg. — Plačljivo proti akreditivu 75% takoj, 25% v teku enega meseca, za plačilo se bo jamčilo. — Ponudbe morajo biti obvezne, ter se naj navedejo od m. franko Postojna postavljeno. — Ponudbe se na pošljejo na naslov: »Brzljavi drogi« štev. 4394 na upravo »Slovenca«.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglašje strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglašje treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10.349, tel. št. 23-28

Službe iscejo

Občinski tajnik

in organist s 15 let službe, zmožen več jezikov, želi mesta za takoj. Prevzel bi tudi mesto poslovnika, knjigovodje posojilnice, kot dober bilancist. Cenjene ponudbe pod »Takoj« št. 4384 na upravo.

Pletilja

izurjena v pletenju nogavic in telovnikov, išče delo za na dom, ki bi bilo stalno. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pletilja« št. 4396.

Službodobne

Fotografskega

pomočnika (co) se takoj sprejme. Ponudbe z navedbo plače na F. Vilman, Jesenice.

Pomožno

kontoristinjo sprejme večja tovarna v bližini Kamnika. Zahteva se poznanje vseh pisarniških del, znanje stroje-pisja, razen slovenščine ev. hrvaščino, po možnosti znanje nemščine ali italijanščine. - Prednost imajo moči, ki so že vpleljane v lesno industrijo in ki so domačinke v Kamniku ali okolici. Ponudbe, opremljene s šolskimi spričevali in o dosedanjih službah naj se pošljejo pod šifro »Kontoristinja« na upravnništvo »Slovenca«.

Mlinarskega

pomočnika pridnega, zanesljivega, sposobnega za sortiranje mlevskih izdelkov, sprejem takoj. Starost 25 do 35 let. Mesečna plača po dogovoru. - Valjčni mlin, Rače pri Zidanem mostu.

Hlapca in dekle

za vsa kmečka dela, lahko tudi zakon. par brez otrok, se sprejme. - Kje, pove uprava »Slovenca« pod št. 4391.

Učenka

poštenih staršev — se sprejme za trgovino. - Poizve se pri tvrdki A. Verbaj, Ljubljana, Gosposvetska cesta.

Mlado dekle

pridno in pošteno (16 do 18 let) za pomoč v gospodinjstvu, ki ima tudi priliko, se naučiti dobro kuhati, sprejme fina obitelji (dve osebi) v Zagrebu. Ponudbe na Poštanski pretinac št. 208, Zagreb.

Kupimo

Kupimo do 6 mlajev

(smrekovih ali jelovih), obeljenih in brezhibnih, visokih najmanj 30 m, v premeru spodaj najmanj 90 cm. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod št. 4465.

Dober pianino

ali kratak glasovir, se kupi. Dobraj, Maribor, Františkanska 22.

Tamburice

posamezne ali za celi zbor, kupimo. - Ponudbe na »Mladeniški krožek« Sv. Kristof - Dunajska cesta 52, Ljubljana.

Posrestva

Priložnostni nakup!

Vsled posebnih razmer se ugodno prodajo vinarstvo, gradsko posestvo, obstoječe iz lepe, popolnoma opremljene gosposke hiše s posttranskim poslopjem, približno 4 orolov vinogradi in 3 orolov sadonosnika in travnikov, v neposredni bližini mesta. Informacije se dobijo pri: dr. Blanke — dr. Brandstetter odvjetnika, Maribor, Aleksandrova cesta 14.

Majhno posestvo

dva orala zemlje, njive, travnik, sadonosnik in vrt za zelenjavo, v okolici Maribora, blizu cerkve in kolodvora, na glavni cesti. Hiša nova, moderno zgrajena, 3 sobe, kuhinja, klet, pralnica in elektr. razsvetljava, se ugodno prodajo za 85.000 Din, 20.000 Din ima dobro posojilnico — ostali znesek 65.000 Din je za izplačati. Vse gospodarstvo in stanovanje je takoj na razpolago. - K. Stancer — Maribor, Aleksandrova cesta 35.

VSAKOMUR SE IZPLAČA OGLAŠEVANJE V »SLOVENCU«

Enonadstropna hiša

s 6 stanovanji, pripravljena za vsako obrt, z lepim vrtom in v dobrem stanju, v Mariboru, se ugodno prodajo. Ponudbe upravi »Slov.«, Maribor.

OGLAŠUJTE V »SLOVENCU«

Prodamo

Puhasto perje
kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler traja zaloga. L. Brozovič, kemiška čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Stavbene parcele

več lepih, prodam v Dravljah. — M. Švajgar, Dravlje 74, pošta št. Vid nad Ljubljano.

Brivnico

dobro ideo, prodam. — Naslov v oglaš. oddelku »Slovenca« pod št. 4421.

Pušpanovih sadik

prodam okoli 500 m dolžine. - Obrniti se je na naslov: Ivan Vidmar, vrtnar, Ribnica, Dolenj.

Krompirja

dobrega, zdravega 3000 kg prodam Martin Planštein v Vitanju pri Celju št. 23.

Šivalni stroj

zelo dobro ohranjen, se ugodno prodajo. - Vpraša in ogleda se pri hišnici, Vošnjakova ulica št. 9, pritličje, desno.

Stanovanja

treh sob, predoba, kopalnica, veranda in pritlikine, vrt, se odda v sredini mesta. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 4438.

Pouk

Šoferska šola
oblastveno koncesionirana — L. Gaberšček, bivši komisar za šoferske izpite, Bleiweisova c. 52. - Praktične vožnje z modernimi avtomobili, teoretični pouk na podlagi najmoder. pripomočkov. Redni tečaj prične dne 1. maja 1929.

AUTO PEUGEOT

pet sedežni, z 12.000 kilometri vožnje, zelo dobro ohranjen — se poceni prodajo. - Vpraša in ogleda v avto-garaži: KOPAČ & URANIČ — LJUBLJANA — BLEIWEISOVA CESTA.

ZLATA JAMA
JE STALNA
REKLAMA
V
»SLOVENCU«

Vnajem

Lokali

trgovsko-pisarniški - se oddajo na Miklošičevi cesti 18. Poizve se istotam v I. nadstropju.

Razno

Dšenično moko

na hitrih mlinov nudi največje vrste trgovinske žita in mivskih izdelkov
A. VOLK Ljubljana
Resljeva cesta 24.

Vsakovrstno

Zlato kralje
po najvišjih cenah.
CERNE juvelir Ljubljana.
Wollova ulica št. 3.

Tovarniško skladišče dežnih plašev

MARTIN JANEČIČ
Ljubljana 7,
priporoča krasno zalogo dežnih plašev najnovejše fazone ala frenchcord itd., po najnižjih cenah na veliko in malo. Blago zacinjeno vsakemu takoj na razpolago. Oglejte si zalogo ali zahtevajte ponudbo.

»Slovenca«

RAZPIS

Cerkveni konkurenčni odbor v Teharjih razpisuje v svrhu zunanega popravila in prenovljenja župnijske cerkve v Teharjih

zidarska in kleparska dela

Ponudbe se naj osebno predlagajo do dne 31. maja 1929 v pisarni župnega urada v Teharjih. Delo se mora pričeti najpozneje s 1. julijem 1929.

Za cerkveni konkurenčni odbor v Teharjih:

Jožef Kač, načelnik.

ZAHVALA. Za mnogostransko sočutje ob priliki prerane izgube soproga in očeta

Ferdinand
Železničarja

se vsem najpriskrebnije zahvaljujemo. Posebna hvala pa bodi izrečena č. g. dekanu v Hočah, godbi železničarjev in pevskemu društvu »Krilato kolo« iz Maribora, gospodu Visočniku za ganljivi nagrobni govor ter vsem darovalcem vencev in cvetlic in onim, ki so spremili pokojnega na njegovi zadnji poti.
Hoče, dne 24. aprila 1929.

ZALUJOČI OSTALI.

Zahvala

Za mnogobrojne dokaze iskrenega sočutja povodom izgube našega nad vse ljubljene in nenadomestljivega gospoda

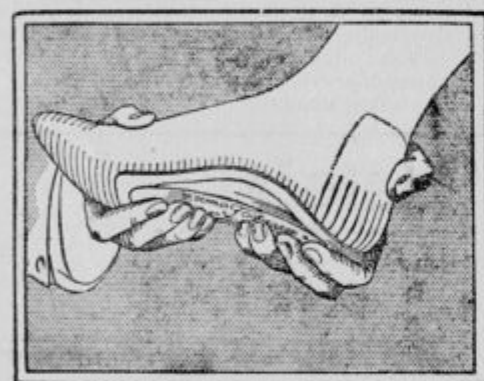
Ivana Škerjanca
bogoslavca

se tem potom vsem prisrčno zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo č. g. zdravniku dr. Neubauerju in dr. Debevcu, ki sta se tako trudila ohraniti nam našega ljubljene, dalje č. g. Vodušku za vso požrtvovalnost, č. g. Starcu za krasen poslovljni govor, č. g. gospodom bogoslavcem za žalostinke in spremstvo na pokojnikovih zadnji poti, domačemu preč. g. župniku in kaplanu za tolažilne besede ter vse, ki so blagopokojnika sprejeli k večnemu počitku. Bog plačaj vsem!

Matena-Ig, dne 25. aprila 1929.

Zalujoči ostali.

Važno za vse, ki trpijo na nogah!

Poznana tvrdka Scholl Company, London-Chicago, ena največjih in najznamenitejših tovarn za izdelovanje vložkov za čevlje, opor za noge in ortopedičnih pripomočkov proti boleznim na nogah vseh vrst, nam je poverila za to mesto samoprodajo njenih, dobro se obneslih izdelkov. Specialist za noge tvrdke Scholl Comp. bode dne 26. in 27. aprila občinstvu v naši prodajalni na razpolago, da bode predstavil in razkazoval Schollove zdravstvene pripomočke.

Brezplačno posvetovanje, ne da bi se sililo k nakupu.

Nikdo naj ne zamudi te redke prilike. Vsem težkočam in bolečinam nog se more od pomoči z dr. Schollovimi vložki in ortopedičnimi pripomočki, ki se individualno prilagodijo.

„Petovia“ zaloga čevljev, Ljubljana
Dunajska cesta 1a.

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob smrti nepozabnega soproga, očeta, sina, brata, strica in svaka, gospoda

JOSIPA VEDRALA

profesorja konservatorija

ter za poklonjene krasne vence in cvetje, se tem potom vsem najiskrenejše zahvaljujemo. — Posebno zahvalo pa smo dolžni č. g. zdravnikom, direktorju konservatorija, Glasbeni Matici, pevskemu zboru Glasb. Matice za ganljivo žalno petje, Češki Obci, Učiteljskemu zboru Glasb. Matice in konservatorija, Društvu učit. glasbe, gojencem konservatorija, orglarski šoli, gosp. svet. p. H. Sattnerju in njegovemu cerkv. pevskemu zboru, pevskemu društvu »Ljubljana«, rodbini Vovkovi, uradništvu Banke »Slavije«, zastopnikom Jugoslov. českoslov. lige ter končno vsem, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi zadnji poti.
Ljubljana, dne 25. aprila 1929.

Zalujoča rodbina Vedralova.

T. C. Bridges:

Na pomoč!

Roman.

Jim ga gleda; tedaj pa mu Sam skrivaj pomežikne in Jim ga razume.

»Da,« pravi z veliko resnobo, »to bo najbolje; vendar pa mislim, da ga morava tožiti tudi zato, ker je poskušal razbiti mojo anteno. Saj imava dokaze! Ali ni v strehi luknja od krogle? Pa stvar je še huja: vidi se, da je hotel naju ustreliti!«

Sneed postane bled kot zid.

»Ne storita tega!« reče hitro. »Sama dobro vesta, da nisem streljal na vaju. Izpustita me in če sem res napravil kakšno škodo, jo poplačam. Poglejta!« doda hlastno. »Pet funtov vama dam, ako me izpustita!«

Sam pogleda Jima. »Jim, ali ni to podkupovanje? To pa njegovo zadevo še precej poslabša. Zabeleži si, kar govori! Pred sodnijo bo vse to zoper njega govorilo.«

Jim vzame v roko beležnico in prične pisati. Držal se je slovesno kakor kak sodnik, dasi bi bil najraje od smeha počil.

Sneed pa se je prav dobesedno tresel. Glasno je ternal: »Nisem vaju skušal podkupiti. Samo odškodnino sem vama ponudil za to, kar sem slučajno pokvaril.«

»Sami presneto dobro veste, da to ni res,« pravi Sam strogo. »Kdo vam je naročil, da poskušate razbiti anteno?«

»Ne povem,« pravi Sneed trdovratno.

Jim pograbi čepico in gre proti vratom, rekoč: »Torej grem po stražnika.«
Sneed pa kar zatuli: »Stojte! Kaj pa hočete izvesti?«

24. R. M. S. P.

Sam strogo in kratko vpraša: »Hočem vedeti, po kateri poti namerava iti Gadsden v Brazilijo.«

»Če vam povem, ali me potem izpustita?« vpraša preplašeni Sneed.

»Naznanila vas ne bova; samo to vam obljubim,« odvrne Sam.

»In ne bosta Mr. Gadsdenu povedala?«

»Ne, ne bova.«

»All right. Oditi misli iz Plymoutha s parnikom La Plata, ki odrine jutri večer.«

»Ali pojde v Rio?«

»Ne, ampak v Pernambuco.«

»To je severno od Ria,« dostavi hitro Jim.

»Vem,« pravi Sam. »Kako pa bo Gadsden potoval od tam dalje,«

»Ne vem,« odgovori Sneed. »O njegovih načrtih sploh ničesar ne vem.«

»Tudi ne mislim, da bi vedeli,« pravi Sam prezirljivo.

»Ali zdaj lahko odidem?« prosi Sneed.

»Ne, ne morete. Ne marava, da bi še nekoj anteno postavljala v nevarnost. Ostali boste tukaj do jutra, potem pa lahko greste, kamor hočete. Obrnite se k Jimu. Spravi ga na podstrešje. Tam ne more uiti. Tudi sepo je tam, da bo lahko ležal, dala mu bova pa tudi nekoliko večerje.«

Jim je bil tudi teh misli, zato spravila svojega jetnika v podstrešje in ga zakleneta; nato pa gresta večerjat. Ali je Mrs. Traut vedela, kaj sta počela ali ne, tega ni povedala, ampak je molčala kot zid. Fanta sta vzela seboj nekaj hrane za Sneeda, nato pa se vrnila v radijevo sobico ter zopet postavila anteno.

»Sam, to si pa jako spretno izpeljal, kar si izvelkel iz Sneed,« reče Jim med delom.

Sam se navihano nasmeje, rekoč: »Te sorte ljudi hitro ustrahuješ. Kaj misliš, ali je govoril resnico?«

»O tem sem trdno prepričan,« reče Jim.

»Potemtakem bo pa Gadsden vašo skupino prehitel.«

»Res bo odrinil en dan prej,« prizna Jim, »Pernambuco je pa tudi precej oddaljen od Ria.«

Sam prikima. »Nekaj bi ti svetoval, Jim. Ako moreš dobiti zvezo z Uptonom, bi bilo dobro, da ga vprašaš po najboljšem potu do tistega kraja, kjer se on nahaja.«

»Da, seveda bom to storil, vendar pa bo v vsej tej stvari čudna zmeda. Ne morem uvideti, kako naj profesorjeva ali pa Gadsdenova skupina prodre skozi cele tolpe divjakov kakršni so Bakairi; in če se jim že to posreči, kako pa se bodo mogli potem vrniti?«

»To tudi mene skrbi,« prizna Sam. »Vendar zdaj pojdi k počitku, Jim! Sinoči nisi veliko spal, jutri boš moral pa spet zgodaj odpotovati. Okoli treh te pokličem.«

Jim odide in zaspi tisti hip, ko se mu glava dotakne blazine. Zdelo se mu je, da je spal komaj pet minut, ko ga Sam potrese in zbudi.